

TETRANDRIA DIGYNIA. 35

HYPECOUM PROCUMBENS: filiquis arcuatis, compressis, articulatis.

Natura plantæ est cum Papaveris succo eadem **Diosc.** Ejus succum instar Opii somnum inducere **D. HERM. DALE.** In nectario contenta materies ab apibus colligitur. *Onom. Botan.*

Herba, & succus officinalis passim est.

HYPECOUM PENDULUM: filiquis cernuis, teretibus, cylindricis.

Herba quæ passim officinalis quoque est, iisdem cum præcedenti viribus gaudet. **DALE.**

PENTANDRIA

MONOGYNIA.

HELIOTROPIUM EUROPÆUM: foliis ovatis, integerrimis, tomentosis, rugosis; spicis conjugatis.

Herba & semina in officinis asservantur. Decoctum pituitam bilemque per alvum extrahit; semen carnis excrescentias reprimit, Verucas penfiles tollit, Menses, & Fœtus educit. **DALE.** In Tumoribus scrophulosis, in morfu scorpionum antiquis quoque laudatur. Nunc recenter in Polypis narium efficax observata. *Onom. Botan.*

HELIOTROPIUM SUPINUM: foliis ovatis, integerrimis, tomentosis; plicatis; spicis solitariis. *Gou. Monsp. 17. c. figura.*

36 PENTANDRIA MONOGYNIA.

Cum priore viribus convenit: DALE. Herba in nonnullis Regionibus officinalis est.

CYNOGLOSSUM OFFICINALE: staminibus corolla brevioribus; foliis lato-lanceolatis, tomentosis, sessilibus. *Jacq. Vind.*

Radix, & herba officinas Pharmaceuticas inurant. Planta graveolens, ab ovibus intacta relinquitur. Radix, si primo vere, antequam folia explicentur, effodiatur recens præcipue in suo succo, vim anodynam possidet: *Onom. Botan. A' LINNÉ* vires subnarcoticas, phthiriacas adscribit. Vires has, ut & odorem exsiccata perdit. Odor pediculos fugare creditur.

ANDROSACE MAXIMA: perianthiis fructuum maximis.

Herba, quæ in officinis quoque passim invenitur, Hydropicis urinam ciet in vino pota. DALE.

CYCLAMEN EUROPÆUM: corolla retroflexa. *Jacq. Vind.*

Bulbus, seu radix, quæ in officinas recipitur, mucilaginosus, tum acris, fervida est. Asfata esculenta evadit. à LINNÉ.

Purgans, drastringa, emenagoga, externe resolvens, anthelmintica. *Idem.* Hæc, ob qualitatem acrem, fervidam, damnatur: *Cel. de CRANTZ.* HIPPOCRATES, & GALENUS, Cyclamen tam externe, quam interne, scopo resolvendi exhibuerunt: radix hæc a variis autoribus

ribus catharticis adnumeratur; quod quidem de recenti, vix de exsiccata valet. SPIELMANN.

In autumno effossa maximas possidet vires, quam potenter incidere, aperire, abstergere, errhinam esse, hinc caute exhibendam, monet DALE. Et P. DE ABBANO habet *Lib. de Venenis atque eorundem commodis remediis. Anno 1487.*

„ Ille cui datur succus aut radix buthormanien,
 „ patietur strangulationem & quasi suffocatio-
 „ nem, propter quod vocatur panis porcorum.

Incertum medicamentum non amplius adhibetur.

ANAGALLIS ARVENSIS: foliis indivisis; caule procumbente. *Oed. Dan. 88. Jacq. Vind.*

Acris, inodora herba. In Mania, Hydrophobia maximarum virium esse creditur à LINNÉ. *Onom. Botan.* Resolvendi ergo, jam a GALENO laudatur; hinc fæminæ Westphalæ illam ad pellendos menses adhibent, teste HOFFMANNO; SPIELMANNUS: ubi plura.

PLUMBAGO EUROPÆA: foliis amplexicaulibus, lanceolatis, scabris. *Calyx extus tuberculis baseos quinque præter glandulas petiolatas.*

Planta acris, septica, caustica. LINNÉ, DALE.

In officinis Dentariæ radix à LINNÉ, herba. DALE.

38 PENTANDRIA MONOGYNIA.

CONVOLVULUS ARVENSIS: foliis sagittatis, utrinque acutis; pedunculis unifloris.

Herba officinalis erat apud Veteres: ejus succus potus dejicit alvum DIOSCOR. DALE. Alii vulnerariam, anodynam herbam crediderunt. *Onom. Botan.*

CONVOLVULUS SEPIUM: foliis sagittatis, postice truncatis; pedunculis tetragonis, unifloris.

Convolvulus hic Scammoneo adeo forma convenit, ut vix ab eo distinguatur, nisi per bractæas calycis: & Mechaocannam adeo exasse refert, ut non nisi foliis, quibus gaudet, magis hastatis, & caule magis angulari differat. *Amœn. Acad. 7. p. 302.*

Radix & aqua destillata in officinis Halensibus asservantur. Radix expurgat humores acres, biliosos, & serosos; ob quam vim cathartica, Scammonium germanicum ab HOFFMANNO appellatur. Eandem ut benigne evacuantem PREVOTIUS quoque in Medicina pauperum commendat. Radix hæc, quam avide comedunt sues, succo lactescente scatet, qui fauciatâ radice effluit; inspissatus, cum inspissato succo plantæ subsequentis, easdem, vel paulo mitiores vires possidere solet. Herba pro cataplasmatibus scopo discutienti, anodyno adhibetur. *Onom. Botan.*

CON-

CONVOLVULUS SCAMMONIA: foliis sagittatis, postice truncatis; pedunculis teretibus, subtrifloris.

Integra planta succo lacteo, acri scatet.

Radix officinalis acri-amaricans, nauseosa, gummoso-resinosa, purgat: á LINNÉ. Succus ejus concretus valide humores biliosos, acres, serofos educit; sanguinem solvit; exiguis etiam dosibus venenatus. *Cel. de CRANTZ.*

Succus hic concretus sincerus esse creditur, si nitidus, splendens, cito liquefcens, friabilis, colore dum frangitur cinereo, non valde ponderosus, tactu linguæ lactescens, nec vehementer calefaciens, in aqua cito solubilis, quam lactescere cum virore facit. DALE, á LINNÉ, *de CRANTZ.*

Scammonium est succus concretus, qui in majoribus massis ad nos adducitur ex gryzeo nigricans, in pulverem reducendus, odoris valde nauseosi, & saporis evidenter acris. SPIELMANNUS qui duo ejus genera vulgo proflare ait, quæ pretio multum differunt, ALEPENSE nimirum, & SMYRNEUM; illud quod levius, & magis gryzeum est, ab hoc ponderosiore, & multis striis nigris, latis, splendentibus distincto differt: prostat etiam interdum Antiocheum totum nigricans, multis foraminibus quasi exesum, evidenter quasi empyreuma redolens.

40 PENTANDRIA MONOGYNIA.

Alpense paratur ad Marasch, itinere quatuor dierum ab Alepo distans, teste HASELQUIST. SCHERARD autem fidem facit, id quod a Smyrna denominatur, ex Galatia, & Cappadocia eo adferri. *Autopta* RUSSEL, quod hodie adhuc eadem, ac DIOSCORIDES enarrat, ratione colligatur, refert. Junio nimirum mense caput radice plaga obliqua vulneratur, succus ex vulnere defluens lacteus conchis, seu propriis vasis excipitur, & sole exsiccat; succus per duodecim horas stillat, & quælibet radix ejus vix aliquot drachmas largitur; eidem vix collecto, rustici farinam, cineres, fabulum adjiciunt. Idem AUCTOR *Autopta* testatur falsam esse, quam non pauci DIOSCORIDE duce alunt sententiam, Euphorbium quoque addi. Hæc *Celeb.* SPIELMANNUS, qui jure quoque dubitat, an antiquorum Scammonium, idem cum nostro sit; cum DIOSCORIDES Scammonium nitidum, & colore glutini simile esse dicat, & illud ad drachmam unam pro dosi præscribat. MESUE in modum gemmæ clarum, & boni odoris esse tradat.

CONVOLVULUS MECHOACANNA:

Americanus Mechoacan dictus à LINNÉ. *Mat. Med. p. 60.*

Radix hujus plantæ, quæ in officinis asservatur, crassa est, substantiæ laxioris quam Jalapæ

PENTANDRIA MONOGYNIA. 41

lapæ radix, carnosâ, succulenta, alba, ex America ad nos adfertur.

Pituitosos, aquosos serofosque humores blande, ac sine molestia educit. Recens, albicans, ponderosa eligitur. LINN. DALE.

Vis radicis purgans decoctione perit. *Cel. de CRANTZ.*

CONVOLVULUS TURPETHUM: foliis cordatis, angulatis; caule membranaceo, quadrangulari; pedunculis multifloris.

Modo cortex, modo radix, oblonga, crassa, resinosa, foris fusca, intus albida, saporis subacris, & nauseosi, ex India ad nos transfertur, officinis usui veniens. Crassos viscososque humores, sive pituitam fortiter elicit. DALE.

Gummosam tardiusque purgantem asserunt. LINNÆUS. CRANTZ.

Turpethi itaque nomine in officinis prostant cortices digiti circiter longitudine, & latitudine lineam crassi, striis longitudinalibus notati, extus dilutius fusci, intus magis albicantes, striis nigris, resinosis distincti, sapore nullo præditi. Interdum ipsæ radices prostant, seu frustra radicum, plures pollices longa, ex capite ad quatuor pollices crasso, in corpus cylindricum, pollicare terminata, rugis longitudinalibus notata, hinc inde scrobibus excisa. SPIELMANNUS, qui, primos Arabes

42. PENTANDRIA MONOGYNIA.

medicamenti mentionem fecisse testatur, sed eorum descriptiones adeo breves esse ait, adeo inter se distantes, ut quid eorum Turbith fuerit, neutiquam confici possit. Radices vero hodie usitatas, a GARCIEL *ab orto* tempore demum obtineri, IDEM laudatus AUCTOR affirmat.

CONVOLVULUS JALAPA: caule volubili; foliis difformibus, cordatis, angulatis, oblongis lanceolatisque; pedunculis unifloris. *Mant. 43.*

Radices plantæ hujus figuræ ovalis, succo lactescente plenæ, Raphani hortensis mediocris radices sat bene referentes, extus nigricantes, intus recentes striis nigris notatæ. Cum facillime mucorem ingentem contrahant, statim in loco in orbiculos scinduntur, torrentur, exsiccantur, atque sic Jalapæ sub nomine ad nos vehuntur taleolæ ut plurimum rotundæ, quæ talerum circiter æquant; interdum etiam oblongæ, gryzeæ, cortice nigricante, rugoso, substantiam gryzeam, nigris striis variegatam, cingente, odore proprio, nauseoso, similique sapore, cui evidens acrimonia inest, instructæ. Quo graviores sunt, & quo plures strias nigras habent, eo meliores.

Sub initium seculi superioris medicamentum hoc ex Xalapa Urbe, Regni Mexicani sedecim leucis a vera cruce distante, in Europam fuit allatum. SPIELMANNUS.

Effe-

Effectum purgantem ratione resinæ quam fovet, edit; quæ cum evidenti acrimonia gaudet, ut WEPFER in canibus vidit, BOERHAAVE ex faucibus ab ea exulceratis concludit, hinc recte medicamentis fortioribus adscribitur.

Cum autem taleolæ resinam in diversa ratione vehant, hinc circa ejus dosim in diversas partes abeunt Autores. Prudentiores, ait SPIELMANNUS, ejus loco præscribunt, ob quam solam efficax est, *resinam*; hæc mox, postquam ipsa radix in usum trahi cepit, parata fuisse videtur, cum *Lypsienses Anno 1634.* de eadem tanquam medicamento noto loquantur, teste SPIELMANNO.

Evidenter irritando agit resina, hinc facile nauseam, vomitum, tormina excitat, nec exhibenda, nisi alicui saponi juncta.

Porro non paucae observationes prostant, de damnis ex ejus usu excitatis, quarum plures BUCHER, & COJ collegerunt. Vide *Mat. Med.* SPIELMANN.

CONVOLVULUS SOLDANELLA: foliis reniformibus; pedunculis unifloris.

Planta nauseosa, acris, drastica, hydragoga est; hujus herba in officinis prostat. Folia quinque in infuso theiformi dedit puellæ L. B. VAN SWIETEN, & vigesies quinquies purgata est: de CRANTZ. Ob vehementes vi-

44 PENTANDRIA MONOGYNIA.

res purgantes, quas planta possidet, ab antiquis in Hydropse adhibebatur. *Onom. Botan.*

CINCHONA OFFICINALIS: Folia opposita, petiolata, integerrima, subtus tomentosa. *Flores* paniculati, pedicellati. *Calyx* monophyllus, minimus, campanulatus, obsoletissime quinquedentatus. *Corolla* infundibuliformis, extus tomentosa: *Tubus* cylindricus, calyce multoties longior. Limbus tubo brevior, quinquepartitus, laciniis ovato-oblongis, patentibus, apice intus margine lanatus. *Filamenta* quinque setacea, e medio tubi. *Antheræ* oblongæ, supra basim externam affixæ in fauce corollæ. *Capsula* bipartibilis, dehiscens in duas partes dissepimento parallelo, latere interiore dehiscentes.

Auctoritati *Illustriss.* à LINNÉ innixus plantam venenatis adnumeravi; in qua sententia aliorum quoque opinio me confirmavit. Plures enim Medicorum Auctorum (licet quomodo tot tamque diversi corticis in corpus effectus fiant, nemo hucusque perspexerit) plures inquam Medicorum Auctorum effectum, quo nimis etiam Hæmorrhagiis medetur cortex, ab ejus narcotica vi petere volunt. Imo LINDER de Venenis teste Cel. de CRANTZ, Corticem coctum, filtratum, in pilulas coactum, Opii vires in sedando immodico fluxu, impetu cordis, & Febre suspendenda, strenue æmulari asserit.

Nomen

PENTANDRIA MONOGYNIA. 45

Nomen suum planta ab Auctore, qui primus hanc viresque ejus contra Febres intermittentes propria experientia edoctus Europæis notas fecit, accepit. Egregium enim hoc remedium, SPIELMANNO referente, primum ab Americæ incolis uxori Comitis de CINCHON, qui in Regno Peruviano Regis locum tenuit, Anno 1638. fuit detectum; quæ, cum cortice in pulverem redacto à Febre pertinaci convaleuit, magnam ejus quantitatem inter ægrotos distribuit, unde pulvis *Comitiissæ* dicebatur, ministerio Jesuitarum ad hunc scopum usæ: hi per Procuratorem generalem Regni Peruviani in Europam reducem, ejus largam quantitatem Cardinali de LUGOS miserunt, in cujus primo palatio, dein in Collegio Jesuitarum Romano dispensabatur, hinc à Cardinali, æque ac à Jesuitis denominatur. Anno 1640. Comite de CINCHON Europam repetente, ejus Medicus largam quantitatem Corticis secum adtulit, & illum insigni pretio vendidit. Ulteriorem medicamenti hujus progressum, diversas ejus in diversis morbis observatas vires, obstacula, quæ divinum hoc medicamentum, ob ignorantiam, fraudem, pusillanimitatem Medicorum, Mercatorum, ægrotantium, expertum est, qui uberius compertam habere desiderat, adeat MORTONUM, TORTI, HUXHAM, RICHAM, WERLHOF, varias *Rationis Medendi* partes, ANDREÆ de KRUPINSKI *Traclatum de febribus*

bribus Cap. XI. Mat. Med. Cel. de CRANTZ, SPIELMANN. Onom. Botan. &c.

Ego Magnifici de HAEN verbis rem finiam, ubi omnes fere hujus medicamenti vires à tot Illustribus exploratæ Viris, ampla diuturna que sua confirmat praxi, dum *Rationis Medendi part. III. pag. 123.* ait „ Video quam potenter gangrænam sistat, vitamque parti restituat: dum dedero eum in Hæmitritæa, observo mirabundus, quod nimios moderetur motus, calores; quos tamen mire auget in flaccidis inertibusque corporibus: lætus contemlor, quam blande feliciterque necdum adparentes cutis efflorescentias, Variolas, Miliaria, Petechias, foras trumat, sustineatque; quam pulchre maculas purpureas, lividas, nigras auferat; mictum cruentum, cruentam alvum, in desperatis malignis sistat, quam fortunato, suo si tempore apto, sua si copia detur, intermittentes febres, tum universales, tum topicas curet, quam tuto hæmorrhagias sistat, roboret nervos, sanguinem inspisset aquosum, mucosum attenuet, amissumque restituat vasis tonum. „ Hisce omnes admirandi Corticis effectus comprehensi sunt: unde patet, medicamentum hoc non tam egregium, quam unicum, quo certissime dicta præstari possint, esse.

LONICERA PERICLYMENUM: capitulis ovatis, imbricatis, terminalibus; foliis omnibus distinctis.

ADAMO LONICERO Medico Francofurtano nomen suum planta debet: hujus folia, & stipites sub nomine Caprifolii in officinis asservantur à LINNÉ. Idem plantam ingratam, vulnerarias, mundificantes vires possidere affirmat. Oves illam non adtingunt. Succus radicis colorem cæruleum, succorum vegetabilium in rubrum mutat; cortex ramorum salinus, odoris ingrati, uti & baccæ à Kamschatka incolis ad acuendos spiritus fermentatos adhibentur; folia cimices redolent; flores diuresin, baccæ alvum movere creduntur. *Onom. Botan.*

LONICERA XYLOSTEUM: pedunculis bifloris; baccis distinctis; foliis integerrimis, pubescentibus.

Flores exalbidi.

Planta ab Ovibus relinquitur. Baccæ fortiter alvum ducunt, & majori copia assumptæ vomitus causant; ex floribus apes mel colligunt.

Onom. Botan.

LONICERA DIERVILLA: racemis terminalibus; foliis ferratis.

In officinis stipites asservantur teste à LINNÉ. Nauseosa planta vires pellentes possidet.

Idem.

MIRABILIS JALAPA: floribus congestis, terminalibus, erectis.

Plures antiqui Scriptores, Jalapæ radices ab hac planta provenire crediderunt; & IPSE *Illustriss.* à LINNÆO ideo Jalapæ nomen huic apposuisse videtur, quam nunc ex Convolvuli specie desumi compertum.

Radix plantæ hujus leniter alvum movet.
Onom. Botan.

VERBASCUM THAPSUS: foliis decurrentibus, utrinque tomentos; caule simplici.

Subodorata planta, fatuo-amaricans; cujus herba, & flores officinis asservantur, ob vim anodynam, antispasmodicam, emollientem, repellentem. Ratione interni usus cautiore Medicos esse vult LINNÆUS, cum plantam hanc pisces occidere, & temulentos reddere, ut manu capi possint, in experimento sit.
Amæn. Acad. dissert. de viribus plant.

VERBASCUM NIGRUM: foliis cordato-oblongis, petiolatis.

Inspida, mucilaginosa planta, cujus radicem sibi officinæ vendicant, quo ad virtutem stupefaciens, emolliens est, LINNÆUS.

Hujus radix contra Phthisim Boum, à Sondmoris adhibetur. *Amæn. Acad. t. 7. p. 490.*

DATURA FEROX: pericarpis spinosis, erectis, ovatis; spinis summis, maximis, convergentibus.

Plantæ hujus femina rugosa, reniformia, foris fusca, intus exalbida, quæ olim officinis recepta fuere, vim habent dementantem; ut semen in pulverem redactum, & in potu exhibitum, mentem turbet, & alienet, insaniam quandam 24. horarum spatio durantem inducat.

Miser qui eam hauserit, diu velut mente alienatus remanet, aut ridens, aut ejulans, aut dormiens, plerumque etiam alteri colloquens, & respondens; ut interdum etiam sana mente esse credas, tametsi mentis non sit compos; neque eum agnoscat, cum quo sermones confert; atque colloquii habitum plane immemor sit, postquam ad se redierit. DALE.

LINNÆUS vero *Amœnitatum Acad. parte VI. p. 184.* „ Daturæ seminibus multum Tur-
 „ cæ abutuntur, cujus plures sunt species, quæ
 „ ad effectum variant, & certo modo propi-
 „ nata, eam adferunt sumentibus stupiditatem,
 „ ut ad scelera, quæ patrantur, animum non
 „ attendant, nec sobrii facti eorum recordari
 „ queant; quamvis fur domino spectante im-
 „ pudenti rapina peram spoliaret, is tamen hoc
 „ veneno inebriatus injustum hoc esse non in-
 „ telligat, nec postmodum hujus rei memoriam
 „ in animum revocet, & adulteri ipsi, spectan-
 „ tibus maritis thalamum fœdare audeant, ab
 „ ira eorum pariter, ac memoria securi. Me-
 „ retricem fuisse ferunt, quæ seminis hujus in-

50 PENTANDRIA MONOGYNIA.

” fuso nobiliores intoxicaverit puellas, & fa-
 ” laces admiserit juvenes, unde secuta con-
 ” ceptio virginibus plane ignoratis, anicula
 ” vero re comperta, vivi comburio justas de-
 ” dit pœnas.

DATURA STRAMONIUM: pericarpis spi-
 nosis, erectis, ovatis; foliis ovatis, glabris.
Oed. Dan. 436.

Semina officinis largitur. Minima harum
 dosis inebriat aliquantulum, mediocris memo-
 riam tollit, & insaniam inducit, major Con-
 vulsionem, Sudorem frigidum, mortem infert.
 Funesto errore sæpe pro *Nigella* divenditur:
Breslavienses. Et ita datum ad drachmam unam
 pharmacum scœminam occidisse HALLERUS præ-
 bet. *Cel. de CRANTZ.*

Licet vero per experimenta SPROEGEL
 canis unciam semis feminum absque ulla noxa
 assumerit, tamen oves plantam hanc non ad-
 tingunt; & humano generi ab omni fere ævo
 deleteria observata fuit. DOEDERLIN integram
 familiam a Stramonio, sub crambes forma assum-
 to, Narcosi, & motibus convulsivis corripit vi-
 dit: a foliis Ulcusculo ad oculum appositis,
 Paralyfin pupillæ notavit: a feminibus Deliria,
 Motus convulsivos, Apoplexiam, Paralyfin
 surrexisse BUCHNER, KRAMER, SWAINE,
Cel. LOBSTEIN viderunt. Hæc SPIELMAN-
 NUS: plura in laudata toties *Dissert. Cel. GME-*
LIN legi possunt.

At

At etiam salutare ejus effectus observaverunt Auctores: ILLUSTRIS. L. B. DE STÖRCK mentem alienatam, hoc curatam aliquoties est expertus.

De usu Stramonii VIRI hujus ILLUSTRIS. *Liber* erudito orbi notior, quam ut hic ejus mentio fieri debeat, videndus. Plures, & insignes effectus aliquis *Medicus in Comment. Lipsien.* ODHELIUS, plures observationes habet de Epilepticis eo partim curatis, partim multum levaminis expertis. Et BERGII observationes adducit de Delirio, Spasmodicis abdominalibus, & Convulsionibus inde curatis. sæpe laudatus SPIELMANNUS.

DATURA TATULA: pericarpis spinosis, erectis, ovatis; foliis cordatis, glabris, dentatis.

Quum planta hæc cum Datura Stramonio externis notis, imo ipso gravi odore omnino conveniat, vix dubitari potest eas viribus a se differre. Tum GARZIAS ab ORTO *Arom. Lib. 2. Cap. 24.* ait. „Ex Datura, vel Tatula, mentis emotio, ut magna cum voluptate finant quod lubitum est deprædari; quo artificio utuntur latrones, quos deprædari volunt, in cibos immittentes flores, vel semen, durat hæc mentis alienatio 24. horarum spatio.“ Impudicæ Mulieres eodem modo aggredi homines consuevere. CHRIST. a COSTA *Lib. Aromat. p. 78.*

Cel. Professor JACQUIN, in Prælectionibus Botanicis sæpenumero monere consuevit, an non forte plures funesti casus, quos aliis Daturæ speciebus varii adscribunt, huic potius applicari possent.

DATURA METEL: pericarpis spinosis, nutantibus, globosis; foliis cordatis, subintegris, pubescentibus. *Calyx non angulatus, sed teres, subtumidus, peniformis.*

Plantæ qualitas subinsipida, virofa, toxica est. Semina quæ officinas etiam passim intrant, vim narcoticam, amnesticam, phantasticam, dementantem, exhilarantem, anodynam, hypnoticam, repellentem, possident. **LINNE**

HYOSCYAMUS NIGER: foliis amplexicaulibus, sinuatis; floribus fessilibus.

Veterum æque ac Recentiorum observationibus, & experimentis, Deliria, Caliginem, Affectus soporosos, Convulsiones, mortem ipsam producere planta observata fuit: quod auctoritate viginti & plurium adductorum Auctorum **SPIELMANNUS** confirmavit.

Radices sæpe verno tempore inter Pastinacas lectas atque comestas homines ebrios, stultos, furiosos, diverso modo, pro cuiusque indole fecisse, **LINNÆVS** *Amœn. Acad. t. 6. p. 184.* habet.

Cel. de **CRANTZ** a radicibus Hydrophobiæ lethalis **BARRERE**; Furoris, & Delirii a manipulo

lo semis foliorum enemati incocto ETHMILLERVM testem adducit. BOERHAAVIUM cum suo amico dum emplastrum pararent a solo vapore temulentos factos; a feminibus comestis desipientiam MATHIOLVM vidisse, idem testatur. PETRVS de ABBANO C. 46. hæc habet: „ Cui in potu data fuerunt semina Jusquiami, „ patietur ebrietatem, & mentis alienationem, „ & stuporem, & immobilitatem omnium membrorum. “ Visus obfuscationem, memoriæ eclipsim, L. B. VAN-SWIETEN proprio periculo expertus. A fumo feminum combustorum mentis alienatio cum furore, imo etiam ab effluviis feminum eadem mala in *Ephem. N. C.* visa: IDEM *Cel. de CRANTZ. Cel. Chemicæ & Botanices Professor* de JACQVIN, in prælectionibus Botanicis, de hac planta exemplum nobis ex HALLERO collega ejus SIMONISII adducere solet; qui varias venenatas baccas impune assumere poterat, a feminibus vero Hyoscyami assumtis, dimidium corporis latus resolutum habuit, a quo malo magna cum difficultate a BOERHAAVIO curatus fuit: & *Illustriss. L. B. VAN SWIETEN*, qui assumta feminum Hyoscyami quantitate tanta, quantam cultri mediocris apex capere poterat, pessime inde affectus, Spasmodis molestatus, & aphonus pro tempore factus. Demum exemplum filix Hortulani Vindobonensis, quæ a comestis aliquot granis Hyoscyami feminum, per quinque dies integros Convulsio-

nibus pessimis torquebatur. Idem *Celeberrimus* mihi nunquam fatis colendus *Professor* de JACQVIN *autopta* auditoribus suis narrare consueverat. Plura in *Dissert. Cel. GMELIN, Dissert. Clar. GUERIN pag. 53. & sequent.* videre est. Quod animalia adtinet, licet parum admodum canes ab hac adficiantur planta, oves tamen illam intactam semper relinquunt. Muribus, gallinis, anseribus, muscis, & fere omnibus insectis, verum est venenum. Licet vero planta quoad venenatas vires adeo nota sit, ab omni tamen ævo Medicos exstitisse, qui illam vel intus scopo medicato exhibere ausi sunt, SPIELMANNUS asserit. SERAPION, & HERACLIDES, Hyoscyamum, COELIO AURELIANO teste, ægris deglutiendum dederunt. ASCLEPIADES, & GALENUS ad medicamenta interna adhibuerunt: superiorum sæculorum Medicos *Illustris HALLERUS* allegat. DALE vero, qui plantam refrigerantem, emollientem, mire somnum inducentem, dolores sedantem, & rationem perturbantem asserit, internum ejus usum rarissimum esse ait: exhiberi tamen ad Hæmophthisim curandam, SCHRÖD femina in Hæmorrhagiis adhiberi adducit. ILLUSTRIS. NOSTER L. B. a STÖRCK magis communem plantæ hujus internum usum fecit, & in longe pluribus casibus efficacem experimentis demonstravit: qui felici cum eventu eam vario Convulsionum, & Epilepsiæ generi, Diabeti spurix, Melancholiæ, Ma-

Maniæ, Hæmophthifi, Tussi siccæ &c. ut in
Ejvs de hac planta *libello* videre est, opposuit.

Cel. COLLIN, GESNERUS, FORTHERGILL
in Convulsionibus, malo Hyfterico, Ulcere
viarum urinariorum exhibuerunt, teste laudato
SPIELMANNO.

Ex feminibus oleum conficitur, cujus, tem-
poribus illiti, ad somnum parandum miræ sunt
vires. Est etiam in usu in Gonorrhæa, & ni-
miis mensibus, regioni lumborum, & perineo ap-
plicatum. DALE.

Folia extus resolvendi ergo, & scopo ano-
dyno applicantur; semina HIPPOCRATES ad
linimentum contra Tetanum recepit. SPIEL-
MANNUS.

Seminum vaporem in dentem cariosum ad-
missum, tum *Actorum Hassniensium*, tum alio-
rum testimonio, noxium pronuntiat *Celeb. de*
CRANTZ.

Radix, herba, semina officinas Pharma-
ceuticas intrant.

HYOSCYAMUS ALBUS: foliis petiolatis,
sinuatis, obtusis; floribus sessilibus.

Semina, quæ in officinis quoque asserva-
bantur, parva, rotunda, compressa, ex cine-
reo fusca, odoris narcotici, & ingrati, mitio-
ra tamen longe sunt feminibus Hyoscyami ni-
gri. DALE.

SPIELMANNUS vero folia, & semina Hyo-
scyami albi Parisinos recipere, eorumque effe-

56 PENTANDRIA MONOGYNIA.

ctus in corpus humanum à prioribus diversos non esse, asserit.

HYOSCYAMUS PHYSALODES: foliis ovatis, integerrimis; calycibus inflatis, subglobosis. *Amæn. Acad. 7. t. 6. f. 1.*

Descriptio Pulmonariæ hirtæ spec. plant. 1667. hujus est.

Qui hujus infusum biberunt, temere efutire dicuntur, quod quivis eos interrogaverit, etiam si maxime id arcanum foret, ex relatis. HEINTZELMANNI *Amæn. Acad. t. 6. p. 185.*

HYOSCYAMUS SCOPOLIA: foliis ovatis, integris; calycibus inflatis, campanulatis, levibus. *Mant. 46. 339.*

Solanum somniferum, bacciferum *Bauh. pin. 166.* SOLANUM somniferum alterum *Cam. epit. 816.*

Scopolia carniolica *JACQ. spec. t. 20.*

Planta jam DIOSCORIDI nota sub nomine Solani somniferi alterius, sub quo nomine MATTHIOLUS *Comment. in Diosc. Joach. CAMERARIUS* retinuerunt: uterque elegantem figuram ejusdem dedit. *SCHENKIUS. p. 699. Lib. de Venenis* eandem, retento nomine, inter venena reponit; ubi ex CAMERARIO refert *BUCHANANUM L. 2. hist. Scotiae* exponere, quo pacto plantæ hujus succo, vina, cerevisiam Scoti infecerint; unde Danos suos hostes ita dementarunt, & in profundum somnum induxerunt,

xerunt, ut eorum ducem SENONEM cum toto exercitu deleverint.

NICOTIANA TABACUM: foliis lanceolato-ovatis, sessilibus, decurrentibus; floribus acutis.

Planta Regno Peruviano indigena, à PHILIPPO HERNANDEZ de TOLEDO, PHILIPPO II Hispaniarum Regi missa, a NICOTIO Legato Gallo, a quo nomen integrum genus habet, in Lusitaniam, anno 1550 in Galliam, a CARDINALE SANCT. CRUCIS autem Romam allata, Anglis per DRACKE anno 1586 missa, hodie per omnem Europam, & in variis, Asiæ, & Americæ Regionibus colitur, & vulgo ab aliqua Insularum Antillarum denominatur. SPIELMANNVS.

Ejus herba nauseosa, virosa, toxica, acris in officinas Pharmaceuticas recepta est; vi anodyna, antispasmodica, paregorica, narcotica, vomitoria, errhina, vulneraria, sialagoga gaudet. à LINNÉ. DALE.

Venenatam experimenta probant. Venterculum subvertentem etiam externe in cataplasmate applicatam epigastrio STEDMANN; in fomento brachiis cruribusque impositam MARRIQVES; etiam narcoticam aliorum pericula habent: *Cel.* de CRANTZ. SPIELMANNVS observationem FEHR adducit, a pulvere Tabaci cum butyro, capiti contra Scabiem illito, Vertiginem, Vomitum, & Tumores surrexisse. Ol um

plantæ destillatum lethale creditur, si immediate sanguini animalis misceatur: imo unica gutta interne exhibita catum occidisse fertur. *Onom. Botan.*

Nihilominus tamen syrûpus plantæ ad morbos, qui a pituita surgunt, adhibetur; & ad morbos pectoris a simili causa syrûpus, & extractum cum Moscho, maxima tamen cum cautela, à nonnullis usurpantur. *SPIELMANNVS. Onom. Botan.* Unguentum ad Tumores scrophulosos, & affectus cutaneos laudatur. *IDEM.* Decoctum aquosum Ulcera mundat; cataplasma Tumores aquosos potenter discutit, alios simul rubefacit; fumus Hystericas movet, licet in corrigendo miasmate pestifero utilis. *Cel. de CRANTZ.* Fumum hunc ano immittere primi Angli tentarunt: illum in pertinaciore alvi obstructione, Ileo, Hernia incarcerata egregiam opem præstitisse, instituta, observationes loquuntur. *SPIELMANNVS.* In Colicis etiam, Tympanitide, efficacem reseratione alvi *Cel. de CRANTZ* testatur. Optimum instrumentum ad hanc medendi rationem *Illustris GAUB* exhibuit, *SPIELMANNO* assentiente.

In foliis plantæ hujus varii varia oblectamenta quæerunt. Fumum sugunt uni, pulverem naribus attrahunt alii, alii demum ipsa folia masticant, qui mos hoc sæculo in Anglia maxime invaluit. Fumi suctio multis in usu sialagoga utilis, maxime vero laxis, & udis corpori-

poribus. Profuit asthmaticis, hinc inde etiam quos extenuat obesitas. *Cel. de CRANTZ*, qui monet. Est tamen quotidianus usus tantum non semper damnosus, & ex fumi suctione Tabes, Apoplexiæ, Epilepsiæ, pectoris, hepatis, ventriculi vitia, plures observarunt. Pulvis Tabaci naribus haustus errhinorum rationem sequitur: varia, quæ ipsi commisceri solent, ut varios effectus producat, efficiunt.

Masticatio foliorum ex iis, quæ de Masticatoriis monentur, est dijudicanda. *SPIELMANNUS*, qui simul meminit: illis, qui his assueti non sunt, caput evidenter obnubilari, facile quoque largiorem apud teneros homines quemque usum, & tales, qui modum excedunt, gravia omnino symptomata posse excitari, qualia *PAULINI*, & *HELWIG* adducunt.

Ad varios etiam usus œconomicos planta adhibetur: petioli pro Nitri matre, hoc est, pro Terra, ex qua dein Nitrum elixatur, inservire possunt. Cineres plantæ hujus saponariis, & nitrariis usu venire Cinerum communium loco; fumus combustæ plantæ egregium remedium est, contra insecta granaria devastantia; idem fumus in aures ovium per fistulam immissus, vermes ibi loci sæpenumero animalia hæc infestantes occidere, & pellere solet. Cineres plantæ hujus, si cum Sale lambendi ovibus præbeantur, digestionem promoverè, sanguinem purificare creduntur, præcipuis

60 PENTANDRIA MONOGYNIA.

puis vero viribus gaudent, contra acaros ovium. Ut egregium purgans, & sanguinem purificans equis commendantur hi cineres, si non raro illorum pabulo inspergantur; & anseres ab ægritudine primo vere ipsis valde communi præservari possunt, si, quoties ex pascuo domum redierint, confusos carduos, reliquias a decoctione cerevisiæ residuas, Hordeum modice confusum in diversis vasis, & ter vel quater per septimanam cineribus plantæ hujus confusa illis exhibeantur, idque ad mensis usque tempora continuetur. Maxime quoque cineres hujus plantæ laudantur contra aphides; tum ad agrum argillosum corrigendum. Vitrum dat viride, quod dilute viride reddi potest, cineres clavellatos addendo; cineres hi demum alvum ducunt non aliter ac sal anglicum: omnia hæc, cum notatu digna crediderim, ex Onomatologia Botanica transtuli.

NICOTIANA RUSTICA: foliis petiolatis, ovatis, integerrimis; floribus obtusis.

PLANTA cujus folia in usum medicum trahantur, cum Hyoscyamo viribus convenit. DALE. Easdem cum præcedenti vires habere. *Onom. Botan.*

ATROPA MANDRAGORA: acaulis, scapis unifloris.

Planta Antiquitati adeo nota, cujus radicis imaginaria, & a longe petita similitudo anfam

ansam tot præjudiciorum, tot magicorum effectuum incautis, & credulis præbuit. Planta hæc amari, & nauseosi saporis, fortis, & ingrati odoris est. Succus expressus radicis, aut infusum ejusdem vinosum, aut incaute manducatus fructus, somnum præternaturalem inducunt. Amentiam, Furorem, Nauseas, Ventris dolores, Animi deliquia excitant. Quod *Illustr. de ABBANO* testimonio confirmatur (*l. c. C. 24.*) „ Cui datur in potu succus Mandragoræ, aut poma ejus, aut radix ejus, ruborem in facie & oculis, & stuporem in mente, & mentis alienationem, & amentiam, & somnum profundum patietur.

Nihilominus tamen in manu prudentis Medici planta hæc, ac præcipue ejus radix in pulverem tusa, & emplastri forma applicata ad glandularum tumores efficax evadit medicamentum. Et sane radix Mandragoræ officinas intrat, quæ, æque ac plantæ cortex, vim purgantem, pellentem possidet.

Planta integra virosa, toxica est, narcotica, phantastica, dementante vi prædita ut dictum. Plura de Mandragora apud DEUNSINGIUM in fasciculo *Dissert.* videre est.

ATROPA BELADONA: caule herbaceo; foliis ovatis, integris.

Jam diu plantæ hujus venenata indoles nota, quæ plurimis infelicibus casibus omnino con-

confirmata est. Color externus plantæ, conspectus totus luridus, tristis quid ei inesse denotat; quæ licet canibus in omni experimento minime noceat, hominibus tamen, ac præcipue juniori ætati, maxime noxia, & lethalis in omni experimento deprehensa est.

Inspida planta, virosa, toxica; narcoticas, phantasticas, paralyticas vires possidet, à LINNÆ; hinc Solanum furiosum, maniacum etiam aliis dicta.

Radicis minor dosis Species vanas, duplicata Mentis alienationes, quadruplicata mortem adfert. DIOSCORIDES. A folii recentis particula oculo adposita, Pupillæ relaxationem RAJUS; Cæcitatem WEPFERUS. LAMBERGEN. & *Illustris.* a HAEN, a foliorum granis duobus, aut tribus cum aqua infusis Temulentiam, Vertiginem, Debilitatem visus surrexisse viderunt. THALIUS adducit aliquem, qui ex decocto Soliorum sopore lethali fuit adfectus. Baccæ vero primum maniacos, furibundos, dein lethales producant effectus: cujus rei exempla innumera prostant apud MATTHIOLUM, LOBELIUM, SCHUSTERUM, SCOPOLI, HALLER, & in *Actis Paris. ad annum 1703.*

Interim plantam hanc ad varios usus trahere conati sunt diversi. Sub tempus jam MATTHIOLI in Italia Fœminæ aquam cosmeticam

ticam inde destillabant. Medici ad usus suos eam quoque trahere non dubitarunt: ac imprimis externe ejus radix, aut potius recentia folia ad loca inflammata scopo discutiendi, ad glandulosos Tumores resolvendos, & præcipue in dirissimo Cancro, ubi specifica habita fuit. ALBERTI. Imo GALENUS jam ad Cancrum folia externe adhibuit RAJO teste: licet non semper innoxio, aut felici eventu. HEYSTERO, HALLERO, GATAKER testantibus, qui ex novis experimentis peculiari adversus Cancrum virtute valere negarunt. Quamvis nuperrimis bene WANDERBLOCK cesserit. *vide Mat. Med. Cel. de CRANTZ. SPIELMANN. Dissert. de Vegetabilibus venenatis Alsat. Guerin. pag. 16. & sequent.* ubi plurima invenies ad rem facientia, quæ ob strictos limites, quos mihi proposui, huc adferre non licet.

GESNER succum foliorum interne ad sistendos alvi Fluxus, & Dolores, nec non ad conciliandum somnum dedit. Succum fructuum, ad syrapi consistentiam cum pauco saccharo decoctum, ita efficacem esse, ut vel cochlearis parvi dosi somnum inferat, Fluxiones sistat, Dolores tollat, Dysenteriam curet. SCHENKIUS *Lib. 7. de venenis e plantis pag. 817.* qui eodem se feliciter usum esse testatur, asserit. Alii ex extracto cum foliorum pulvere pilulas pararunt, & pertinacissimos Icteros se sanasse affirmant.

64 PENTANDRIA MONOGYNIA.

Pictores baccis ad pulcre viridem colorem parandum utuntur.

Plura qui de hac planta desiderat, *Dissert. Cl. Gmelin* toties laudatam consulere potest.

PHYSALIS SOMNIFERA: caule fruticoso; ramis rectis; floribus confertis.

Radix, fructus officinalia sunt.

Radix vi somnifera, Opio tamen mitiore pollet; fructus urinam vehementer ciet, unde *Hydropicis* exhibetur. *DALE.*

PHYSALIS ALKEKENGI: foliis geminis; integris, acutis; caule herbaceo, inferne subramoso.

Fructus, quem planta hæc officinis largitur, nephriticus, diureticus &c. est. *DALE.*

Dum baccæ e calice desumuntur, cavendum probe, ne ab eodem amarissimo quippe contingantur, unde nauseosam amaritiam contrahere solent. *SPIELMANNVS. Onom. Botan.*

SOLANUM PSEUDO-CAPSICUM: caule inermi, fruticoso; foliis lanceolatis, repandis; umbellis sessilibus.

Planta fructum officinis dat, nonnullis in locis usitatum, cum Solano nigro viribus convenientem. *DALE.*

Solani fructus venenati communiter sunt; & licet aliqui in escam trahantur, hi tostione, & condimentis corriguntur, cum nulla exceptio a venenata huius generis indole sit. *ZUCKERT. Mat. Aliment.*

PENTANDRIA MONOGYNIA. 65

SOLANUM DULCAMARA: caule inermi, frutescente, flexuoso; foliis superioribus hastatis; racemis cymosis.

Stipites Dulcamaræ, & radices in officinis asservantur. Nauseosa, subdulcis planta est; anodyna, repellentem, diureticam &c. vim possidens; Hydropem sanans à LINNÆ, DALE. Dulco-amaræ stipites majori dosi Convulsiones, & Deliria excitant; moderata vero Spasmos Convulsionesque solvunt, humores blande attenuant. *Magnif. de HAEN. Rat. Med. part. 4. C. VII. p. 247.* Oves plantam non attingunt. Triginta baccae in spatio trium horarum canem occiderunt, quæ in ejus ventriculo indigestæ repertæ. Plura vide in laudata *Dissertatione Cel. GMELIN.*

SOLANUM TUBEROSUM: caule inermi, herbaceo; foliis pinnatis, integerrimis, pedunculatis, subdivisis.

Planta, quæ anno 1590. CASPARO BAUHINO primum innotuit, ab omni venenata indole absolvi nequit; de qua non modo à congeneribus plantis, sed ex experientia Americanæ gentis, quibus in escam quotidie cedit, eosque cachecticos, & scabiosos reddit, concludere jure possumus. à LINNÆ. Qui etiam *Amæn, Acad. 6. p. 121.* plantam ipsam virosam esse, & tubera à suis respui affirmat.

DALE vero radices, quæ olim in officinis affervabantur, vi soporifera, licet pauca, gaudere asseverat.

SOLANUM LYCOPERSICUM: caule inermi, herbaceo; foliis pinnatis, incis; racemis simplicibus.

Fructum planta hæc officinis largitur; qui cum Solano, & Mandragora viribus convenit. Inter plantas ophthalmicas reponit MONTI, sed de ejus virtute disputatur, inquit BOERHAAVIUS. Neque lis hucusque composita est, qui, potius ad venenatas, quam ad medicatas plantas esse referendam, dicit. De Solano plura videri possunt apud VELSCHIIUM in *epistola*, apud FABRIUM in *Strychnomania*.
DALE.

Solanum hoc cum tota gente suspectum, Italis Sale, Pipere conditum comeditur, etiam coctum: BAUHINUS. Liberalius vero ingurgitatum periculo non vacat: *Idem*. Aphoniam, Apoplexiam induxisse in observatis est. Nonnulli ad Epiphoram, Erysipelas, Ignem Sacrum, externe laudant.

SOLANUM NIGRUM: caule inermi, herbaceo; foliis ovatis, dentato-angulatis, racemis distichis, nutantibus. *Oed. Dan. 460.*

Planta, cujus herbam officinae recipiunt, virosa est; vi anodyna, hypnotica, paregorica gaudet. à LINNE'. Solanum hoc pro Atriplice in cibum sumtum, venenatos edidit effectus.

Com.

PENTANDRIA MONOGYNIA. 67

Com. lit. Nor. Etiam a baccis gallinas periisse, & convulsos pueros fuisse, moxet BOERHAAVE. *Cel. de CRANTZ.*

SPIELMANNUS vero autumat verosimile esse, observationes, quæ de noxis inde excitatis prostant, Atropæ potius etiam Solanum dictæ, quam Solano nostro adscribendas esse; quod Veteres oleribus adnumerabant, & quo vel hodie adhuc Indos tanquam olere uti, SLOANE testatur. Primus ARDUINUS venenis plantam adscripsit, atque etiam post ipsum vix non omnes Auctores referunt. Licet coctionem condimenta multum vires noxias corrigere cuilibet perspectum sit, præcipue, si hæ in parte magis volatili resideant, hinc ut olus etiam comedi plantam absque præjudicio posse; tamen, cum in utramque partem observationes Illustrium Virorum prostant, litem hanc inter tantos Viros dirimere, meum non est. Nihilominus *Illustriss.* à LINNÉ quem in toto Dissertationis cursu sequi mihi proposui, circa hanc quoque plantam secutus; eam, cum tota familia inter suspectas reposui. Quod usum medicum hujus plantæ adtinet, sequentia ex *Celeberrimo de CRANTZ* adduco. „ Usu externo „ Inflammationi, Paronychiæ, Erysipelati, „ Cancro, cataplasmati forma admovetur; „ Solano furioso interno usu præferendum. Do- „ sis prima grani j. in uncia una aquæ ferventis, „ post duas, tres dies repetenda, & solum ad

„ grana v. vj. augenda ; tunc illico desisten-
 „ dum, ni vel perspirationem, vel urinam,
 „ aut alvum medicamentum moveat ; tali me-
 „ thodo Hemiplegia curata fuit ; & quod uri-
 „ nam movet, etiam Hydrops ; „ plura in to-
 ties laudata *Dissert. Cel.* GMELIN.

SOLANUM MELONGENA : caule inermi,
 herbaceo ; foliis ovatis, tomentosis ; peduncu-
 lis pendulis, incrassatis ; calycibus inermibus.

*Solanum pomiferum fructu oblongo Bauh.
 pin 167. Pluck Phyt. 226. f. 2.*

Planta, quæ fructum officinalem fert, ho-
 mines soporosos, & furibundos reddit. BOËRH.
hist. plant. 511.

In acetariis, & bellariis Itali, & Hispani
 fructu utuntur. RAJ. *hist.* DALE. Nec mirum,
 plantam in acetariis comedi, cum & plurimum
 venenorum Antidotum acetum sit, & ipsæ Opii
 vires multum aceto infringantur.

CAPSICUM ANNUUM : caule herbaceo ;
 pedunculis solitariis.

Fructus, qui officinis Piper Indicum audit,
 igneus, rarius datur ; Hydropicis tantum, &
 Asthmaticis utilis ; etiam glutinosum sponta-
 neum domat. Dosis scrupulosa ad grana quatuor
Cel. de CRANTZ. HIPPOCRATES resolvendi
 ergo tam intus, quam extus adhibuit. GALE-
 NUS multum calefacere adnotavit, & ad mor-
 bos ventriculi frigidos quoque laudavit. In

Ructi-

Ructibus acidis egregie profuisse vidit RIVERIUS. Ante frigus paroxifmi febrilis DIOSCORIDES commendat; qui mos vel hodie adhuc inter plebem obtinet, pessimus omnino, teste *Illustriff. VAN-SWIETEN*. CELSUS urinam pel-
lere, & lumbricum latum curare dicit. HEISTER aphrodisiacum observavit: hæc SPIELMANNUS. Qui etiam extus detergendi ergo ad vitia oculorum, & resolvendi ad morbos faucium a DIOSCORIDE laudari, tumentis uvulæ magno cum successu admoveri, revellendi præterea, & apophlegmathizandi scopo usurpari, dentem cariosum non male granis piperis repleri, HEISTERO monente, asserit. Nihilominus tamen Capficum hoc, ob insignem qua eminet acrimoniam, vix a Medicis in usum trahitur.

Pulvis, vel etiam ipsi tantum vapores fortem Sternutationem, & sæpe Vomitus movent. *Onom. Botan.* Hominum respirationi noxium esse; vaporem omnes cimices suffocare, araneas, apes, panorpas, ex MARTINET *de Respiratione infectorum*, Cel. de CRANTZ refert.

STRICHNOS NUX VOMICA: foliis ovatis; caule inermit.

Amara, virofa, venenata planta à LINNÉ. Hujus semina orbiculata, compressa, cornea duritie, colore cinereo, foris parum lanuginosa, saporis amari, narcotica, virulenta, ast Opio deteriora, canes, feles, cervos &c., cum ci-

bo exhibita interimunt vomitumque cientem vim possident. DALE.

Fructum hunc certissimum animalibus venenum, multa ad oculum monstrant experimenta. A granis 15. interemptam puellam FREDERICUS HOFFMANNUS refert. Temulentiam, & Vomitum inducere SORBET notat. Imo jam ante hos deleterium observavit hunc fructum MATTHIOLUS, *Cel. de CRANTZ, SPIELMANNUS. GESSNERI, WEPFERI, LOSSII, DE HEYDE, SEUTTERI, Cel. HILLEFELD* experimentis patere ait, canes, feles, cuniculos inde convulsos perire. Imo MATTHIOLUM, HOFFMANNUM, de SCORBAIT, & SCUTTER exempla adducere, homines inde convulsos, & necatos fuisse.

Quare licet post Arabes, qui primi medicamento hujus mentionem fecerunt, VAN RHEDE, FALLOPIUS, WEDEL, Collectores *Dispensatorii Brandenburgici*, MURALTUS, & Medici *Scaphusienses apud KÖNIG, THEBESIVS, MONTINUS* contra serpentum ictus, Pestem, Febres intermittentes, Gonorrhæam virulentam, Hydrophobiam, Deliria hypochondriacorum, Colicam, plantam hanc commendent; tamen *Cel. SPIELMANNUS* prudentis Medici esse ducit, cum securiora prostant medicamenta, ab usu suspecti desistere.

STRYCHNOS COLUBRINA; foliis ovatis, acutis; cirrhis simplicibus.

Plan.

Planta suspecta, acris, amarissima, Colubri vulgari lignum, radicem officinis largitur; emetica, anthelmintica, fatuantia à LINNÉ. Bilem, mucilaginem per alvum, nonnunquam etiam per vomitum educere, lumbricos necare, ac fugare, DALE asserit.

Sæculo primo XIV. in Europa innotuit. Indis ad morsus serpentum commendata, ad varios morbos a variis laudata.

Nos a medicamento suspecto, quod præ aliis securioribus nihil proprii habet, jure abstinemus. SPIELMANNUS.

FABA FEBRIFUGA: an Strychnos species?

GEOFROI *Mat. Med.* 485.

FABA Sancti Ignatii officinarum, Nux pepita seu Faba Sancti Ignatii *Act. Philosoph. Lond. N. 249. p. 44.*

Igazur seu nux vomica legitima SERAPIONIS. *Ejusdem 88. f. 4. 5. 6.* Vertiginem inducit, & vomitus ciet: DALE. Pellentes, diureticas, emenagogas, sudoriferas, anthelminticas à LINNÉ vires illi tribuit. SPIELMANNUS nuces has oblongas, avellana majores, angulares, substantiæ durioris, intus splendentis, extus gryseæ, saporis amarissimi describit; & CAMELLUM ad Insulas Philippinas Missionarium, primum harum Fabarum meminisse ait. Arborem, unde fructus hi desumuntur, adeo imperfecte descripsisse, ut ejus cha-

radier definiri nequeat, Ipsas Fabas venenis, & incantationibus resistere, *Idem* laudatus Mifionarius asserit. Antifebriles præterea, diureticas, emenagogas, aristolochias, anthelminticas, stomachicas vires possidere; Vomitum, Catharism, Tremores, & Convulsiones inde excitari quoque vidit. His subjungit SPIELMANNUS. Quare medicamento, de cujus viribus nonnisi per tumultuaria experimenta constat, rectissime hodie abstinemus.

RHAMNUS CATHARTICUS: spinisterminalibus; floribus quadrifidis, dioicis; foliis ovatis; caule erecto.

Amara, luteo-tinctoria planta, cujus baccas vi purgante præditas officinæ recipiunt: à LINNE. Baccarum harum siccatarum, & pulverisatarum drachmæ duæ purgant egregie in decocto, & locum obtinent in plurimis morbis; in pulvere etiam parum tostæ præscribuntur, & blande purgant. *Amœn. Acad. 7. p. 300.*

Ex baccis his Syrupus in officinis paratus, ob frequentem usum domesticus dictus, alvum movet; Hydropicis maxime præeunte SYDENHAMO commendatur. Imo in infantibus recens natis, ad mæconium eliminandum propinatur; sitim vero excitat. *Amœn. Acad. l. c.*

Baccæ hujus fruticis tria colorum genera præbent I^{mo} Messis tempore lectæ, arefactæ, & tufæ, inque aqua, & alumine maceratae, luteum

teum, seu croceum potius reddunt colorem. 2do Autumnum cum maturitate affecutæ, nigræ dum evaserint, collectæ, tufæ, & in vase vitreo asservatæ, pulcre viridem exhibent colorem, quem germani *Saftgrün* vocant. 3^{tio} Circa festum Sancti MARTINI in arboribus adhuc hærentes si legantur, teste TRAGO puniceum colorem reddunt. DALE. *Onom. Botan.* Cortex fruticis, qui Vomitus quoque movet, recens pro flavo, antiquus pro profunde fusco colore parando, inservire potest.

Folia ab animalibus phytivoris expetuntur, quibus leniter alvum ducunt. *Onom. Botan.*

RHAMNUS FRANGULA: inermis, floribus monogynis, hermaphroditis; foliis integerrimis. *Oed. Dan. 278.*

Frutex in pratis non infrequens, in locis sub humidis proveniens, & quidem semper sub umbra proceriorum arborum, amaricantem, luteo-tinctorium corticem officinis impertitur; purgat humores noxios, maxime serum, tam per vomitum, quam secessum idque sat violenter. à LINNÆO DALE.

Utrumque jam MATHIOLUS, & DODONÆUS recensent. Primus, alvum educere; secundus vomitum, & secessum, sed nonnisi a recenti cieri asseverat. Teste SPIELMANNO, LINNÆUS *Amœn. Acad. 7. p. 299.* corticem hunc siccatum cerevisiæ secundariæ lib. j. infusum, & ad tertiæ partis consumptionem deco-

ctum, doſi uncia dimidia valentioribus, debilioribus vero drachmarum duarum, egregie purgare aſſerit.

In arte quoque tinctoria cortex hic uſum habere poteſt; ſi primo vere frutex decortice- tur, cortex in fruſta ſecetur, & lana nota in recenti tenui cereviſia cum his fruſtis trium die- ram ſpatio maceretur, dein coquatur, evadet coloris flavi, quæ dein ſoli expoſita profun- diorem induet. Quod ſi lana hæc in fila du- cta, prius integro anno in lixivio Aluminis macerata fuerit, tum libero aeri expoſita, co- lorem rubrum acquirat. Externus etiam cortex badio colore tingit. Folia præbent expetiturum pabulum capris, & ſanum alimentum omnibus animalibus phytivoris, lac augment, leniter al- vum, & urinam cient, humores purificant.

Si folia, & baccaë minutim ſcindantur, in aqua coquantur, & bullienti ſic aquæ impo- natur, lana in fila ducta, præcipue quæ prius cum Betulæ foliis cocta fuit, tum per aliquot tempus in igne retineatur, acquirat ſic tractata viridem, aſt non conſtantem colorem.

Baccaë fortiter alvum ducunt, & ſuccus harum expreſſus inſpiſſatus, ab uncia ſemis, ad drachmas ſex exhibetur; in Scabie ovium pro- ficuum remedium commendatur. Semina leni- ter Diureſin promovent, & a nonnullis in Cal- culo laudantur. *Onom. Botan.*

EVONYMUS EUROPAEUS: floribus plerisque quadrifidis; foliis sessilibus.

Fructus officinis recepti vomitus cient, ventriculum obtundunt, & per secessum purgant. Ipsa planta noxia est, & non sine periculo sumenda. Fructus extrinsecus adhibiti emolliunt, & furfures capitis detergunt. **DALLE**. Ligno nonnulli vim adscribunt emeticam tantam, ut Tornatores, qui hoc ad sua opera expetunt, ipsa tractatione ligni emesin experiantur.

Folia non semel alvi fluxus produxerunt, licet multi contendant eadem Vomitus aequè ac Diarrhæas excitare; quæ ultima proprietas fructibus maximopere adscribitur. Hi ovibus vere deleterii sunt. Capsulæ fructuum siccae, pulveratæ inservire possunt, ut & membranosa seminum cuticula diversimode præparata, ad tingendum flavo, vel viridi colore.

RIBES NIGRUM: inerme; racemis pilosis; floribus oblongis. *Oed. Dan. 556.*

Decoctum ligni in Hydrope a nonnullis laudatur. Infusum corticis interioris, turionum, vel & foliorum, ut medicamentum diureticum, stimulans, in variis morbis, ut in Hydrope, ad Symptomata a morfu rabidorum animalium oriunda &c. a Gallis Medicis dicatur.

Baccæ, quæ a multis ut suspectæ spectantur, urinam fortiter cient, & decoctum harum ad Tumores colli a nonnullis præscribitur.

Quidam recensent vinum ex his fieri posse, quod in spatio unius anni egregium evadit, & cum Spiritu sacchari; vulgo *Rum* dicto, mixtum, in Hydrope, & Calculo, egregiarum virium esse. *Onom. Botan.*

HEDERA HELIX: foliis ovatis lobatisque.

Planta hæc, folia, baccas, & gummi seu lacrymam officinis largitur; quæ ultima substantia resinosa, arida, dura, & compacta, coloris e spadiceo in aureum vergentis, vitreo nitore, sed non pellucido, saporis subacris, subadstringentis, odoris suavis. **DALE.**

Herba ipsa calefacit, & subadstringit. Hujus internus usus, quia capiti, & nervoso generi adversatur, rarus est. Baccæ purgant per superiora, & inferiora.

Gummi, velut lacryma ex trunco vulnerato stillans, causticum est insigne, lenteque interimere dicitur. **SCHRÖD.**

RANWOLFIA TOMENTOSA: *Jacq. observ. 2. t. 35.*

Inter venenatas **LINNÆUS** integrum hoc genus reponit: ego, compulsis fere omnibus qui de hac planta scripserunt Auctoribus, nihil de viribus plantæ hujus invenire potui; nisi omnes tres hucusque notas plantæ species
suc-

succo lactescente, copioso scaterere. Nihilominus tamen auctoritati tanti Viri innixus, tum Canoni generali ex analogia deducto confusus, quod nimirum lactescentes plantæ communiter venenatæ sint, plantam hanc venenatis adnumerare non dubitavi.

CERBERA AHOVAJ: foliis ovatis.

Lignum, quod pro instruendo foco aptum non est, odoris teterrimi, in stagna injectum, pisces adeo temulentos, & stupidos reddit, ut manibus capi queant.

Cortex, fructus durissimus est; & nucleus quem includit, maxime deleterius; adeo, ut Indi antidotum nullum hucusque contra hoc venenum notum habeant: iidem per fructus hos perforatos fila trajiciunt, quibus dein præcipue in saltu suos artus ornare consueverunt.

Onom. Botan.

VINCA MINOR: caulibus procumbentibus; foliis lanceolato-ovatis; floribus pedunculatis.

Plantæ, cujus herbam officinæ recipiunt, quæque ficcata interdum ad infusa pectoralia teste SPIELMANNO inservit, cautum suadet usum à LINNE', & recentis vires pellentes asserit.

NERIUM OLEANDER: foliis lineari-lanceolatis, ternis; corollis coronatis.

Omnes plantæ hujus partes saporis sunt amarissimi, acerrimi, & deleterios effectus in

cor-

corpus nostrum exerunt. Ipse florum odor in clauso cubili mortem inferre potest. *Onom. Botan.* ET PETRUS DE ABBANO *Cap. 13.*

” Cui succus Oleandri & ejus cornua, Folliculi vel ejus cortex, data fuerint in potu, ” patietur sincopen, & tribulationem cordis ” & anxietatem. “ Et *Cap. 37.* “ Qui comederit affaturam in veru excisso ex Oleandro, ” aut qui dormiverit sub umbra Oleandri, aut ” qui biberit aquam fluminis, sub cujus ripis ” crescit Oleander, cujus copia est in Insula ” Sardiniae, & ego expertus sum illud, & ” di, patietur æstuationem & amentiam, & ” rugitum ventris, & si balneum fuerit calefactum ex Oleandro, balneatus sincopem patietur in balneo. ” *Idem.* SCHENKIUS *de venenis* sequentibus confirmat.

Nerii vulgo Oleandri dicti maleficium elucet ex enarratis à JOANNE LIEBAUTIO *Comment. de Venenis.* ubi dicit, quosdam e ligno Oleandri veru fecisse, & carnes in eo affasse, unde mortui fuere.

Folia plantæ hujus officinas intrabant; hæc extrinsecus vim digerendi habent; intra corpus assumpta perniciofa, & venenosa esse scribit GALENUS, DALE.

Plura videri possunt *in historia plantarum* BOERH. p. 3. 96.

NERIUM ANTI-DYSENTERICUM: foliis ovatis, acuminatis, petiolatis:

PENTANDRIA MONOGYNIA. 79

NERIUM Indicum: filiquis angustis, erectis, longissimis. BURM. *Zyl.* 167. 177.

Planta lactescens, acris, vim præcipue notam anthelminticam possidet. Ejus cortex sub nomine corticis Profluvii in officinis prostat. à LINNÆO. Radix in alvi fluxu locum habet, in quem scopum teritur, & aqua fervida infunditur. IDEM. *Onom. Botan.*

PLUMERIA ALBA: foliis lanceolatis, revolutis; pedunculis superne tuberosis. *Jacq. amer.* 174.

Integrum plantæ genus succo albo, lacteo scatet. *Cel. Professor JACQUIN Americ. stirp. Pag. 36.* sequentia de viribus plantæ hujus habet. „ Paulo ante discessum meum in Insulis „ Caribæis ferebatur innotuisse occultum bar- „ barorum remedium, quo certo tutoque sine „ ullo mercurii usu tollebant illi morbum di- „ ctum *Epian*, qui videtur luis esse Venereæ „ species, illud autem dicebatur radicum hu- „ jus Plumeriæ recentium decoctum. Utrum „ ulteriorum indagatio confirmavit assertum, „ ignoro.

DIGYNIA.

PERIPLOCA GRÆCA: floribus interne hirsutis, terminalibus.

Planta lactescens à LINNÆO inter venenatas hujus generis reponitur; & cum ad sub-
fe-

sequente; maxime accedat, vix etiam viribus ab iis differet.

CYNANCHUM MONSPELIACUM: caule volubili, herbaceo; foliis reniformi-cordatis, acutis.

Lacteus, acris succus, quo planta hæc scatet, concretus in pharmacopæis asservabatur; quem majori dosi, quam veri Scammonei, & minori effectu alvum movere testatur **MAGNOL. DALE.** Sæpe pro Scammonio etiam venditus fuit. *Onom. Botan.*

APOCYNUM ANDRŌSÆMIFOLIUM: caule rectiusculo, herbaceo; foliis ovatis, utrinque glabris; cymis terminalibus. **DOD. Mem. 59. t. 59.**

Planta, uti & aliæ ejus species succo lactescente scatet, qui ex foliis, vel radice fauciatis profilit, & interne tantum assumtus noxius est. *Onom. Botan.*

ASCLEPIAS GIGANTEA: foliis amplexicaulibus, oblonge-ovalibus, basi pilosis, *Zia-raek BRUN. it. 315. t. 184. JACQ. obser. 3. t. 69.* Basis petioli supra barbata.

Planta animalibus, quæ huic necdum assueta sunt, lethalis est, non aliter ac Anemone nemorosa. Indi hac planta ad lac coagulandum utuntur.

Papus sericeus seminum in eundem trahi potest usum, ac aliarum plantarum ejusmodi lanuginem ferentium. *Onom. Botan.*

ASCLE-

PENTANDRIA DIGYNIA. 81

ASCLEPIAS SYRIACA: foliis ovalibus, subtus tomentosis; caule simplicissimo; umbellis nutantibus.

Plantæ hujus folia olim in officinis recepta, cum adipe in panes cocta, canes, lupos, vulpes &c. enecant in cibo data. **DIOSCORIDES, DALE.** Hinc vim suam venenatam manifeste ostendunt.

Dulcis succus in nectariis contentus, quem sat acrem volunt nonnulli, muscas quoque necare creditur. Canadenses inde saccharum conficiunt.

Papus feminum in fila ductus, & aliis ad texendum idoneis mixtus, egregie in hunc scopum, ut sericum inservit. *Onom. Botan.*

ASCLEPIAS VINCETOXICUM: foliis ovatis, basi barbatis; caule erecto; umbellis proliferis.

Lactescens, subvenenata planta, officinis dat radicem sub nomine radicis Hirundinariæ. Sudorifera, diuretica, emenagoga, expellens. à **LINNE'**.

Recens veneni criminatur ob familiam. **IDEM. de CRANTZ.**

Planta ab ovibus non attingitur, Radix odoris ingratissimi, saporis nauseosi, acris, amari, Vomitus excitat, unde valde suspecta est: licet ut medicamentum sudorificum, & diureticum, Hydropicis maxime commendatur; sicca tamen radix, aut infusa non adeo

82 PENTANDRIA DIGYNIA.

timenda est. Externe ad Tumores varios colli, mammarum &c. adhibita fuit.

Papus semen ad similes usus, ut superiorum, inservire potest. *Onom. Botan.*

ASCLEPIAS TUBEROSA: foliis alternis, lanceolatis; caule divaricato, piloso.

Radix hujus plantæ fusca, facultate venenosa prædita est. Ex America ad nos sub nomine Ipecacuanhæ transfertur. DALE. KALM radicem conscissarum, contusarum decoctum, ad Hæmorrhagias varias sedandas, tum in exulcerato utero maxime commendavit. *Onom. Botan.*

STAPELIA VARIEGATA: denticulis ramorum patentibus.

Odor plantæ hircinus, aphrodisiacus, lascivus ut à LINNÆ in *Hort. cliff.* refert; color floris luridus, ut THEOPHRASTUS describit; nectaria, plantam hanc suspectam abunde denotant.

HERNIARIA GLABRA: *glabra Oed. Dan. 529.*

Planta, quæ integra officinalis est, usum præcipuum habet in urina cienda; ventriculi, ac aliarum partium mucilagine incidenda, educenda; bile, ac aqua expellenda. SCHRÖDER, DALE. In Herniis, Calculo, Hydrope, & a GRUHLMANNO in *distincto tractatu* in Cæcitate laudatur. *Onom. Botan.*

PENTANDRIA DIGYNIA. 83

CHENOPODIUM HYBRIDUM: foliis cordatis, angulato-acuminatis; racemis ramosis, nudis.

Planta, quam jam odor suspectam esse prodit, & ut **TRAGUS** refert, porcis mortem infert, in humanum quoque corpus lethales effectus exercere solet: ut ex experientia **D. RUSTER** asserit.

ULMUS CAMPESTRIS: foliis duplicato-ferratis, basi inæqualibus.

Cortices, & folia in nonnullis Regionibus plantæ hujus officinalia sunt; vires cortex præter alias possidet alvum purgandi, pituitas, & aquas privatim trahendi. **DALE.**

ASTRANTIA MAJOR: foliis quinquelobis: lobis trifidis.

Radicem nigram, fibrosam officinæ recipiunt; quæ humores melancholicos purgat. **DODONÆUS** Veratro nigro **DIOSCORIDIS**, forma, & viribus respondere ait. **HILDANUS** ad lienalis Scirrhi curationem præscribit. **DALE.**

BUPLEURUM FALCATUM: involuclis pentafillis, acutis; universali subpentafillo; foliis lanceolatis; caule flexuoso. *Caulis purpurascens, totus paniculatus; umbellæ saturate luteæ; umbellæ sæpius. 7.*

Herba calefaciens, aperiens, discutiens, urinam, & sudorem pellit; vulnera mundificat;

84 PENTANDRIA DIGYNIA.

Zwing, theatr. DALE. Radicis decoctum ut antifebrile laudatur. *Onom. Botan.*

CONIUM MACULATUM: seminibus striatis.

Tanta inter Botánicos scriptores de planta hac discordia, tanta confusio; ut omnium Auctorum antiquissimorum pervolas scripta, semper magis magisque dubius hæreas, quamnam plantam intelligere velint. Ob defectum enim systematis, cum tot plantis huic quidem affinibus, per characteres tamen Botánicos nunc quam optime distinguendis, confusa fuit: unde infelici errore Coquorum, Rhizotomorum, Pharmacopolarum, Medicorum, tot diversis planta fuit substituta; ut effectus inde secuti, totidem irresolubila sint problemata, cuinam plantarum harum illos adscribere debeamus. Sic Ligusticum Peloponesiacum, Oenanthe fistulosa, Oenanthe crocata, Phelandrium aquaticum, Cicută virosa, Aetusa cynapium, Scandix odorata, Cærophillum hirsutum, Apium petroselinum &c. promiscue pro hac, hanc pro illis adhibitam fuisse; cui antiquorum Botanicorum Practicorumque scripta pervolvere otium est, ille de rei veritate convinci poterit. Dum vero plantarum dictarum fere omnes venenatæ sint indolis, hinc difficultas veritatis eruendæ patet. Porro effectus uni eidemque Conio maculato adscripti, tam diversi sunt, ut alii illud qua exitiale venenum, illi-

co occidens homines, & animalia propofuerint; alii fat lentum venenum invenerint: ut femina, extractum plantæ, radix ipfa ingefta, nihil omnino mali adtulerint: ficuti D. ERCHART in fe ipfo expertus eft. FALLOPIUS vero, & MATHIOLUS luculenta exempla adferunt.

Quamvis vero diverfitas hæc agendi, diverfitati loci, climatis, tempeftati, diverfo tempore colligendi plantarum, exploratoris conftitutioni, idiofyncrafiæ adfcribi pro parte poteft; imo omnimoda harum rerum obfervatio circumfpectioque femper habenda; nihilominus tamen certum omnino eft, non in omnibus Regionibus, ubi de Conii maculati viribus fcripferunt Auctores, Conium crefcere; neque in omnibus, ubi experimenta cum Cicutâ virofa inftituta fuere, Cicutam inveniri. Sic ab antiquiffimis temporibus Cicutâ officinalis femper pro ufu externo erat: & in Regionibus magis feptentrionem verfus locatis, ut in Svecia, virofa officinas intrabat: ubi in aliis, uti in Auftria, Conium maculatum femper pro Cicutâ, quæ in Auftria non crefcit, adhibebatur. En quam facilis error, & nonnifi a Botanicis evitandus; ut quæ Cicutæ virofæ tribui deberent, Conio tribuantur, & e contra. Etenim vix perfuaderi poffum, ut effectus hos deleterios, quas in Græcia Cicutâ edebat, Conio noftro maculato, quod mitioris longe veneni

86 PENTANDRIA DIGYNIA.

esse credo, adscribere valeam. Antiquissimæ Auctorum Græcæ Cicutæ descriptiones ansam mihi dubitandi præbent; nam cum communiter Antiquorum descriptiones circa figuram plantæ externam, colorem, & similia, relictis ut plurimum essentialibus plantæ characteribus, maxime versantur; cumque nullus macularum, quæ in Conio tam evidentes sunt, mentionem fecerit; & TRAGUS Cicutam suam describat radice brevi, intus cava, quæ omnia Conio maculato non conveniunt, cum radix hujus sit, & satis longa, & minime cava; cumque radix brevis, & cava in plantis aquaticis maximo-pere observetur, an non plurimos igitur, si non omnes deleterios, vehementes, ac sine mora homines perimentes effectus, qui hucusque Conio adscribebantur, majori cum ratione Cicutæ virosæ? An non mortem etiam SOCRA-TIS, hujus potius deleteriæ vi adscribere poterimus? Dubium hoc, ut à tyrone Botanices, qui instrui hac in re cupit, ut addiscendi desiderium, non ut pronunciandi cupido, à Magistris in hac Scientia, benevolo ut spero, spectabitur oculo.

Plantæ hujus radix præcipue venenatam indolem habere dicitur; uti hæc in *Actis Physico-Medi. Acad. N. C. Vol. X.* confirmantur, & ILLUSTRISSIMUS L. B. à STÖRCK, qui plura de hujus plantæ viribus erudito orbi communicavit, propria experientia convictus est.

PENTANDRIA DIGYNIA. 87

est. Diverſa varii circa hanc plantam proba-
runt, ut videre eſt in *Mat. Med. Cel. de*
CRANZ à p. 58. ad 61. SPIELMANN. à pag.
508. ad 512. tum in diſſertatione de Venenis
Germaniæ & Sveciæ à Cel. GMELIN Profeſſ.
Tubingeniſi, ubi egregie, & copioſe circa hanc
plantam diſſerit.

PEUCEDANUM OFFICINALE: foliis
quinqueſ tripartitiſ, filiformibuſ, linearibuſ.

Peucedanum minus *Bauh. pin. 149.*

Radix plantæ hujus, quæ officinaliſ eſt,
expectorat, mucilaginem tartaream bilemque
educit, urinam ciet, calculoſiſ prodeſſe creditur.
SCHRÖDER. DALE.

CRITHMUM MARITIMUM: foliis lan-
ceolatiſ, carnoſiſ. *Mant. 353.*

Siccata folia ad acetaria, & varioſ ciboſ
dantur; recentia autem narcotico, & ſtupeſa-
cienti odore mox Lipothymiam, Vertiginem,
& Vomituſ producunt. ZÜCKERT. *Mat. Ali-*
ment. p. 204.

ANGELICA ARCHANGELICA: foliorum
impari lobato. *Oed. Dan. 206.*

Totum genus, quod quinque huc uſque
cognitaſ ſpecies ſub ſe continet, ſuſpectum
eſt; & ſpecies inter ſe quo ad venenatam indo-
lem gradu tantum diſſerunt.

Planta, de qua hic ſermo, acriſ, amara,
fragrans, aromatica, calida, ſudorifera, car-
minativa, emenagoga &c. à LINNÆ.

88 PENTANDRIA DIGYNIA.

Humores potenter attenuat, solida stimulat; in affectibus frigidis, & mucosis non male adhibetur; ad morbos malignos, olim admodum fuit commendata; masticatorio quoque scopo recipitur. SPIELMANNUS.

Radix, herba, semen, officinalia sunt.

ANGELICA SYLVESTRIS: foliis æqualibus, ovato-lanceolatis, ferratis.

Qualitas, & vires similes præcedenti, ast debiliores à LINNÉ.

Hanc præ hortensi duplo plus resinæ largiri, & eminentiore odore, & sapore gaudere, LINNÆUM observasse, refert SPIELMANNUS

ANGELICA ATROPURPUREA: extimo foliorum pari coadunato; folio terminali petiolato. *Mant.* 354.

Atropurpuream LINNÆI Angelicam, Canada oriundam, indomabile esse venenum, quod vel præstantissima antidota eludat, autoptam esse KALM refert. *Cel. de CRANTZ. Onom. Botan.*

SIUM LATIFOLIUM; foliis pinnatis; umbella terminali. *Oed. dan.* 246. (*Exclusa varietate β.*)

Sicuti ante medium æstatis radix plantæ hujus collecta innocua est, ita infelices sequuntur effectus, si eadem in octobri effossa in cibum trahatur; saltem id observationes docent, quod æque animalia, ac infantes ab hujus usu
furo-

PENTANDRIA DIGYNIA. 89

furore correpti, & nonnulli horum mortui fuere. Nihilominus herba hujus plantæ licet non exquisitum gratumque, innocuum saltem pabulum animalibus præbet. GMELIN.

OENANTHE FISTULOSA: stolonifera; foliis caulinis pinnatis, filiformibus, fistulosis. OENANTHE *aquatica triflora Moris. hist. 3. p. 269. 5. 9. t. 7. f. 8. Involucrum universale nullum.*

A nullo animalium planta attingitur. Radix venenata est; succus inde expressus acris, nauseosus; tamen feli in vulnus femori inflictum injectus, nullam intulit noxam. Radix vero ipsa a cane comesta, hunc intra triduum occidit. Ab eadem radice septem supra triginta milites pessime adfecti, vomitorio salvati sunt, unico mortuo. In Corsica septemdecim itidem milites veneno hoc infecti; quorum alii animi deliquia, articulorum dolores, alii omnium membrorum immobilitatem insensibilitatemque experti, in vomitorio quoque salutem invenerunt.

Foliorum succus minus noxius videtur.

Onom. Botan.

OENANTHE CROCATA: foliis omnibus multifidis, obtusis, subæqualibus. CAULIS rufus. FOLIA *alia pinnata, alia sed sæpius bipinnata. FOLIOLA cuneata, incisa, lævia, lineata. PEDUNCULI angulati, striati. INVO-*

90 PENTANDRIA DIGYNIA.

LUCRUM *universale nullum.* PETALA *alba, inflexa, tamen acuta.* ANTHERÆ *fusca.*

Planta hæc etiam cum Cicutâ à Veteribus confusa fuit: qui, etiam plurimos nocivos effectus huic proprios, Cicutæ adscripserunt. Rem hanc egregie ampleque evincit STALPART VAN DER WIEL. *Observ. XLIII. & adnotatione in eandem*, ubi plures funestos plantæ hujus effectus videre est. Vires maxime venenatas hujus plantæ esse adeo, ut si degustetur, mortem illico hominibus convellendo inferat, Boerhaavius asserit. RAJUS *Synops 210. hist. plant. 257. ait.* Quin venenosæ, & malignæ sint hujus plantæ radices, nullus jam relinquitur dubitandi locus. Radix, vel folia comesta furores, capillorum defluvium, imo ipsam mortem infert. *Onom. Botan.* Hinc jure JONSONUS *apud Gerardum* inexcusabilem quorundam nostris temporibus ignorantiam appellat, qui radices hujus, Pæoniæ radicum loco, vendunt; quin imo sibi compertum esse affirmat, mulierculas rhizotomas radices hasce sub nomine Levistici aquatici vendere. DALE.

PHELLANDRIUM AQUATICUM: foliorum ramificationibus divaricatis.

Herba, & semen passim in officinis Pharmaceuticis occurrunt; externe ad discutiendos tumores inflammatorios, frigidos; imo in scirrhis cancerisque tumoribus plurimum valere; etiam Gangrænæ utile esse: BOERH. Interne emeticas

vires

PENTANDRIA DIGYNIA. 91

vires illi tribuit MONTI, teste DALE. Seminum interne exhibendorum in Abscessibus, Ulceribus, dosin drachmæ unius fecit HEISTERI filius *Acad. N. C. Vol. V.* quæ initio nimia est. *Cel. de CRANTZ.* Plura de viribus hujus plantæ, quæ in semine maxime resident, contra Febres intermittentes &c. videri possunt in *dissertatione particulari de hac planta ab ARTHURIO CONRADO ERNSTINGIO M. D. & Practico Brunsvicensi anno 1739.* edita. Phellandrium equis lethale, & Paraplegiam causare à LINNE' asserit; qui, idem bobus exquisitum pabulum censet. Ast per ulteriora instituta experimenta, & observationes patuit, mala hæc, quæ planta producere credebatur, a larva curculionis in caule ejus habitante potius ortum suum ducere. *Onom. Botan.* Et ipsemet *Illustris à LINNE' Amœn. Acad. 7. p. 430.* idem refert. Equos devorato *Curculione paraplegico*, qui ad radices Phellandri aquatici domicilium suum habet, interimi Paraplegia.

CICUTA VIROSA: umbellis oppositifoliis; petiolis marginatis, obtusis. *Mant. 351. Oed. Dan. 208.*

Acris, septica, tetra, foetida planta, quæ officinis Cicutæ herbam largitur, narcoticam, hypnoticam, repellentem vim possidet; ut unanimibus omnium fere experimentis infamis habeatur: a qua pecudum Luem TORNOE, LINNÆUS vidit.

Her-

92 PENTANDRIA DIGYNIA.

Herbæ, & florum minus deleteria vis, quam radicis esse videtur: nam ex succo e foliis, & floribus expresso, in cuniculo ad semiunciam, & cane ad unciam dato, nullum effectum SPROEGEL *Exper.* 8. 9. e radicis succo, Vomitus, & Tremores, non mortem: *Exper.* 10.: & a pulvere radicis, salivæ viscidæ effluvium sequenti die in eodem cane: *Idem in Exper.* 11. vidit referente *Cel. de CRANTZ.* Noxios hujus plantæ effectus in hominibus æque ac animalibus observatos, plurimis exemplis *Cl. GUERIN p.* 23. & sequenti ex SPROEGEL, WEPFERO, BARONE DE BLITTERSTORPH, GOERITZIO, REIMANNO, ETLINGER, TREW &c. confirmat.

Vires quas in corpus humanum exerit deleterias, egregie omnino comprehendit his verbis NICANDER.

Tu quoque signa malæ jam contemplare cicuta

*Hæc primo tentat caput & caligine densa
Involvit mentes, oculi vertuntur in orbem.*

Genua labant, quod si cupit ocyus ire, caducum

Sustentant palmæ corpus; faucesque premuntur

*Obsessæ; & coli tenuis præcluditur isthmus
Externi frigent artus.*

Licet

PENTANDRIA DIGYNIA. 93

Licet vero adeo præsens sit hominibus venenum, animalia nonnulla absque ullo præjudicio hac planta vescuntur, ut LUCRETIUS *Lib. V.* habet.

*Quippe videre licet pinguescere sæpe cicuta
Barbigeras pecudes, hominique est acre vene-
num.*

Hujus radices contusas rustici, & alii contra dolores arthriticos externe applicant. *Gun. fl. Norv. 27.*

AETHUSA CYNAPIUM: foliis conformibus.

Planta toties cum Conio maculato, Cicuta virosa, Apio petroselino confusa; ad quarum plantarum ultimam præcipue ante florentiam accedit, infausto errore hujus loco in usum sæpius ducta fuit. Quare ansam magna cum ratione dubitandi, Magnis Botanicis, TREW, & HALLER dedit; an non omnes hi casus, in quibus Conium maculatum loco Apii petroselini ingestum esse creditur, potius Aethusæ Cynapio adscribi deberent.

Radici plantæ hujus, & copiosior herbæ usus, plurimos infaustos effectus in corpus humanum exeruit, imo ipsam mortem non raro adtulit. Exempla rei hujus ex DALECHAMPIO, JONSTONO, JUNGIO, RIVIER, MILLER, BLAIRE, & in *Dissert. de Venen. Alsat.* GUERIN videri possunt. Tum laudata *Dissert. Cl. Professoris GMELIN* consuli.

Nihil-

94 PENTANDRIA DIGYNIA.

Nihilominus tamen planta hæc absque noxa depascitur. Imo HANNEMANNUS exemplum habet, ubi integra familia planta hac absque ullo sanitatis detrimento usa fuit. De rei hujus veritate dubitat QUERIN: & *Illustriss.* HALLERUS parvam admodum quantitatem comestam, ut causam nullius in hoc casu nocuenti adstruit.

In aliquibus Hungariæ locis planta in magno usu est contra Calculum; a nonnullis vero Medicis loco Conii maculati adhibetur, sed minori cum successu. GMELIN.

CORIANDRUM SATIVUM: fructibus globosis.

Planta, cujus semina in officinas recipiuntur, tetra, foetida, suspecta, vi hypnotica, carminativa, lactifuga gaudet. à LINNÆ.

Neutiquam quid venenati his feminibus inesse, ut NICANDER, & DIOSCORIDES finxerunt, HIPPOCRATES jam perspexit; qui illud ventriculo gratum esse asserit. Ad morbos pectoris, hepatis, & uteri, nec non ad ructus acidos commendat *Cel. de* CRANTZ. SPIELMANN.

Nihilominus in numerum plantarum venenatarum Coriandrum quoque reposui, ob graveolentem, & narcoticum odorem, quem MATTHIOLUS ipse notat. *Cap. LXII. Comm. in Diosc.* Tota planta graviter spirat cimicum odorem, & semen siccum exuta graveolentia odoratum evadit, & ad multum utile; imo omnes

hos

PENTANDRIA DIGYNIA. 95

hos effectus ab Hippocrate recensitos præstare poterit. Non mirum vero est semina sicca virulentiam si quam habent perdere potuisse; cum nec Gratiolæ exsiccata radix vomitus cieat; & plurium aliarum plantarum virulentia, si præcipue in volatili earum parte maxime residebat, multum exsiccatione mitigetur.

CORIANDRUM TESTICULATUM: fructibus didymis.

Odor Coriandro sativo virosior. à LINNÆO
Spec. plant.

Coriandrum testiculatum copiose in agris Italiæ provenit, & teterrimo odore prætereuntium capita tentat; qui odor dum pluvia ingruit, vehementior evadens, ad vicinas terras defertur, tanquam cælestis injuriæ prælagus. *Amœn. Acad.* Atque hæc forte planta erit, cui antiquitas adeo deleterias vires adscripsit, ut videre est apud SIMEONEM Seti, *Magistrum Antiochiæ de Coriandro Syntagm. de Cibariis facultate p. 123.* „ Plurimus quidem hujus, & sine modo usus, amentiam facit; & ipsius succus, si potetur, venenum est, & perimit, hi namque amittunt vocem, & desipiunt. „ Et P. de ABBA-
NO. *l. c. Cap. 23.* „ cui succus Coriandri datur, patietur quasi destructionem intellectus, ac si ebrius videatur, & tandem moritur stupide. „ Quamvis vero adeo vehementes, & deleterii hi effectus, forte alicui alteri potius
ma-

96 PENTANDRIA DIGYNIA.

magis venenatæ, cum hac ab Antiquis confusæ plantæ, adscribi possent; nihilominus tamen planta hæc, ob gravem foetentemque odorem, caput tentantem, suspecta semper manebit.

SCANDIX CEREFOLIUM: feminibus nitidis, ovato-subulatis; umbellis sessilibus, lateralibus.

Folia, & semen plantæ hujus in usum Medicum trahuntur; hæc diureticis, emenagogis, somnum leniter inducentibus viribus gaudere asserit **DALE**.

CHÆROPHYLLUM SYLVESTRE: caule lævi, striato; geniculis tumidiusculis.

Amaricans, subfoetida planta, Cicutariæ herba in officinis dicta; quam subvenenatam esse, à **LINNE** credit. Radices plantæ hujus in hyeme collectæ, Amentiam, Somnum profundum, Furores, Strangulationem produxerunt. **GUERIN**. p. 22. refert **Joh. BAUHINUM** ab esu radicum duas familias Suffocatione, Torpore, ac Insania correptas vidisse. **HELD.** ab **HAGELSHEIM** *Miscell. Vratisl.* varia exempla hominum inde delirantium adducit. Nihilominus nullum exemplum prostat inde securæ mortis. Eadem radix, quæ tam noxios effectus in corpore humano producit, bobus etiam in Sibiria lethale est venenum. Flores plantæ, ex quibus aliquid mellis apes colligunt, pro viridi, & flavo colore parando inservire possunt. *Cl. Gmelin.*

Qui

PENTANDRIA DIGYNIA. 97

Qui etiam refert decoctum vinosum herbæ a nonnullis Medicis ad promovenda menstua exhibitum fuisse; quod Medicamentum *Joan. BAUHIN* multum dissuadet. In Hollandia intrat hæc herba cataplasma commune, quod in Gangræna adhibetur.

CHÆROPHYLLUM BULBOSUM: caule lævi, geniculis tumido, basi hirtò.

Radices plantæ hujus, quæ hic Viennæ tempore quadragesimæ cum oleo coctæ adduntur jusculis; coctæ, vel crudæ acetariis; Vertigines, gravedinem doloresque capitis causare propria experientia testatur *CLUSIUS*.

CHÆROPHYLLUM TEMULUM: caule scabro; geniculis tumidis.

Suspectum plantæ hujus triviale ab *Illustr.* à *LINNE* plantæ appositum, ejus virulentiam designat; ut licet exempla de vi ejus temulentiam inducendi me lateant, magni hujus Viri auctoritate, plantam hanc venenatis adnumerare non dubitavi.

IMPERATORIA OSTRUTHIUM: cum unica hæc species generis sit, hinc characteres genericos apponere censui.

FRUCTUS subrotundus, compressus, medio gibbus, margine cinctus. *Petala* inflexa, marginata.

Radices habet aliquot pollices longas, compressas, rugosas, transversim quasi in articulos distinctas, extus cinereas, intus albas,

sapore aromatico, acri, amaro; odore proprio, ad Angelicam accedente instructas. SPIELMANNUS. Vires calidissimæ, diureticiæ, sudoriferæ, in morbis frigidis, ut Leucophlegmatia, suppressis menstruis, Hydropse incipiente, multum incidentes, etiam in Paralyfi stimulantur *Cel. de CRANTZ*. Humores valide resolvit, solida quoque stimulat; in Colicis, & flatibus divinum remedium; nec sine successu adhibetur in pectoris affectibus pituitosis, nec non in morbis, qui ab obstructis visceribus abdominalibus surgunt. Radix masticata suffocationem uterinam avertit: FORESTUS. Ulceribus inspersa fordes eorum abstergit: SPIELMANNUS, à LINNÉ. In Serpigine, sterilitate, Tertiana laudat *Cel. de CRANTZ*. Radicem in Paralyfi linguæ ore volutam prodesse asserit: est enim apophlegmatizans.

SESELI TURBITH: involucro universali monophyllo; feminibus striatis, villosis, stigmatatis.

Radix plantæ hujus alias officinalis erat; cujus succus superne inferneque cum violentia purgat; adeoque intra corpus exhiberi non debet. DALE.

THAPSIA ASCLEPIUM: foliis digitatis; foliolis bipinnatis, setaceo-multifidis.

Radix plantæ hujus officinalis olim, longa, acris, foris nigra, intus candida; quæ æque ac ejus succus, aut decoctum, superne inferneque

PENTANDRIA DIGYNIA. 99

neque cum violentia purgat; hinc intra corpus exhiberi non debet. *RAJ. hist. p. 418.* Perperam itaque ab impostoribus in Hispania pro Turbith vendebatur, ejusque radicem magno Reipublicæ detrimento *MESUES* Turbith nigrum appellat, quæ ab eo ad humores tenues evacuandos usurpabatur. *hist. Oxon.* Vetulæ Salmaticenses hujus radice ad provocandos menses aliasque dejectiones promovendas utebantur, teste *CLUSIO, DALE.*

ANETHUM GRAVEOLENS: fructibus compressis.

Tetra, foetida, hypnotica, lactifuga, carminativa planta, à *LINNEË*. Herbam olim ad condiendos cibos recipiebant. Semen *HIPPOCRATES* ad morbos pectoris maxime adhibuit; in cohibendo singultu a *DIOSCORIDE* commendatur; & egregias inde vires vidit *FORESTUS*; non raro illius carboni injecti fumum Odontalgia laborantes ore hauriunt. Hæc *SPIELMANNUS, & Cel. de CRANTZ.* Genituram restinguere jam *DIOSCORIDES* prodidit; cujus rei in *Ephem. N. C.* confirmatio habetur. Tetro suo odore plantam somnum inducere; hinc Anethum temporibus morbo febrili correptorum, & somno privatorum applicari suevit in *Amœn. Acad. Dissert. de Odore Medicament.* habetur. Oleum coctum ex herba *GALENUS* ad conciliandum somnum præscripsisse, *SPIELMANNUS* affirmat. Externe con-

100 PENTANDRIA DIGYNIA.

tusum ad Tumores frigidos valet, coctum etiam in enemate carminativo *Cel. de CRANTZ.*

APIUM GRAVEOLENS: foliis caulinis, cuneiformibus.

Planta hæc subtetra, suspecta, Apii radicem, herbam, femina officinis largitur; vis ejus carminativa, pellens, sudorifera, diuretica, emenagoga &c. nota est à LINNÉ.

Radix in mensis non adhibetur, utpote jam veterum testimoniis suspecta; quæ cultura mansueta exadit. *Cel. de CRANTZ.* Radices hæc notante Hippocrate obstructionibus medentur. Calculum inde solvi LOBB vidit. **PLINII**, & **TRALLIANI** *Commenta* de Apio, oculis, & illis, qui morbo comitiali laborant, noxio, experientia non confirmavit. Folia, & succum inde expressum, quidam ad Ulcera mundanda laudant. **SPIELMANNUS.**

TRIGYNIA.

RHUS VERNIX: foliis pinnatis, integerrimis, annuis, opacis; petiolo integro, æquali.

Planta hæc omnium Auctorum consensu ex omnibus hujus generis speciebus maxime venenata, succo albo, flavescente, odoris ingratißimi scætet; qui fauciatis, vel abscissis ramis exstillat, unde Japonenses vernicem conficere solent. Ut ut vero arbor hæc, præcipue calidis æstatis diebus, suis evaporationibus, succo, & aliis

aliis partibus, plurimis hominibus, ob ipsum tantum externum adtactum noxia est, excitando oculorum pruritus, parvas urentes in corpore pustulas, dolorificos, Tumores faciei, manuum, & sæpe integri corporis; &c. nihilominus tamen sunt nonnulli, quibus arborem hanc manibus contrectare, excorticare, lignum inter digitos terere, succo inungi, impune licet. *Onom. Botan.*

RHUS RADICANS: foliis ternatis; foliolis petiolatis, ovatis, nudis, integerrimis; caule radicante. *Dioicum.*

Inter alias species JOSEPHO MONTIO in *Bononiensis scientiarum & artium instituti Tom. III.* quod ne Altori quidem parceret optimo, infame merito declaratum fuit. Mirum venenum planta habet; rudius contrectata, affricata corporis parti, pustulas nigras cum inflammatione, pruritu excitat, brevi per totum corpus diffusas; lac magis venenatum est; lædit & ipse halitus: remedium malo nondum inventum; nata in pustulis, & maculis suppuratio auxilio fuit: ad dolores leniendos, decocto foliorum Malvæ, cum Sambuci extremitatibus, utiliter usus MONTIUS, referente *Cel. de CRANTZ.*

RHUS TOXICODENDRON: foliis ternatis; foliolis petiolatis, angulatis, pubescentibus; caule radicante. *Dioicum.*

Arborem hanc in ipsa ejus definitione venenatam pronunciavit RAJUS. Succus ejus in

102 PENTANDRIA TRIGYNIA.

nonnullorum corpus nullas exerit vires; cum aliorum cutim adeo afficiat, ut desquamari debeat. Idem succus in vulnus canis, vel gallinæ immissus, aut cum carne illis exhibitus, nil præter leves Spasmos Contractionesque produxit. *Onom. Botan.*

VIBURNUM LANTANA: foliis cordatis, ferratis, venosis, subtus tomentosis.

Cortex plantæ hujus exterior cuti applicatus, Cantharidum more vesicas trahere dicitur.

VIBURNUM OPULUS: foliis lobatis, petiolatis, glandulosis.

Plantæ hujus baccæ rubicundæ devoratae, Vomitum excitant *LOESSELIUS flor. Prus. p. 244. Erhard. 4. Band S. 31. ZÜCKERT.* Ideo monet *Idem* Auctor, ne confundantur cum baccis Sambuci nigræ.

CASSINE PERAGUA: foliis petiolatis, ferratis, ellipticis acutiusculis; ramulis ancipitibus. *Mant. 220.*

Cassine foliis ovato-lanceolatis, ferratis; floribus corymbosis, axillaribus. *Mill. ic. 83. f. 1.* Cassine veræ perquam similis arbuscula, foliis antagonistis. *Pluck Mat. 46.*

Folia hujus plantæ officinalia sunt; vi vomitoria, purgante, sudorifera, prædita: a *LINNE' DALE.* qui in Diabete medicamentum hoc specificum haberi asserit.

SAMBUCUS EBULUS: cymis tripartitis; stipulis foliaceis; caule herbaceo.

Omnis

PENTANDRIA TRIGYNIA. 103

Omnia fere plantæ hujus pars in officinis affervatur: radix, cortex interior, folia, flores, baccæ, femina. Cortex aquosos, & serofos humores per alvum educit; reliquarum partium vires cum Sambuco nigra, de qua infra, conveniunt: à LINNÉ. DALE.

Ut vehementius purgans hydragogum radix hujus herbæ, jam apud Antiquiores usurpata fuit, & quidem in infuso ad drachmam unam cum dimidia: sed de effectu ejus vehementiori justo sunt conquesti; quæ tamen vehementia forte derivanda erit ex ignorantia doseos. Quidquid sit, id certum est, Ebulum in defuetudinem abiisse, in locum ejus succedente inter alia cortice mediano Sambuci nigræ (Cujus præterea Roob sudoriferum nunc fere unice obtinet) ut quanta jam sit nigræ hujus gloria, tantum de Ebulo silentium. Unica tantum Helvetia Roob ex Ebulo non servavit tantum, sed & alteri, ex Sambuco nigra longe præfert. *Amœn. Acad.* 7. p. 304.

SAMBUCUS NIGRA: Cymis quinque partitis; caule arboreo. *Oed. Dan.* 545.

Acris, tetra, foetida, nauseosa planta; corticem interiorem, folia, flores, baccas, femina officinis largitur. Integra planta narcotica, anodyna, pellens alvum, sudorem, urinam, menstrua, lac, à LINNÉ.

Cortex ejus educit serofos præcipue humores; Folia, & Gemmæ alvum movent. Flores

104 PENTANDRIA TRIGYNIA.

discutiunt, sudoriferi, ac anodynii sunt. *Baccæ* sudoriferæ, itidem ac alexipharmacæ. *Semina* ut cortex alvum movent. *Thuriones*, *Gemma* foliorum nondum evolutæ, vim habent emeticam.

SAMBUCUS RACEMOSA: racemis compositis, ovatis; caule arboreo.

Folia olim in usu Medico erant. Planta ipsa frigida, & soporifera est; & cum *Belladonna* viribus convenit. **DALE.**

TETRAGYNIA.

PARNASSIA PALASTRIS: *Oed. Dan. 584.*
Scapum non nihil contorquet.

Radix, herba, semen, olim in Medicum usum trahebantur; succus foliorum, & decoctum radice probatissima sunt oculorum medicamenta; semen vehementius urinam pellit, alvum, vomitionesque sistit. **DIOSCOR. DALE.**

PENTAGYNIA.

LINUM USITATISSIMUM: calycibus capsulisque mucronatis; petalis crenatis; foliis lanceolatis, alternis; caule subfolitario.

Suspectam plantæ indolem sequens observatio *Cl. RITTER Acad. N. C. Vol. 10.* abunde monstrat; quod linum in aqua, ut fieri solet, macera-

PENTANDRA PENTAGYNIA. 105

ceratum, odorem, & saporem habeat piscibus lethalem, hominibus gravem. *Cel. de CRANTZ.*

HIPPOCRATES Lini semen tanquam cibum assumi monet; ast vidit *TTAGUS* Zeylandiæ incolas inde cachecticos evasisse: *SPIELMANNUS*. Usus ejus œconomicus notissimus.

LINUM CATHARTICUM: foliis oppositis, ovato-lanceolatis; caule dichotomo; corollis acutis.

Flores ante anthesin penduli.

Herba officinis recepta amara, nauseosa, purgans. à *LINNE' DALE*.

Siccata herba ad drachmas duas in aqua infusa, egregie absque incommodo purgat; vino autem infusa valentius; & majori dosi, etiam Vomitus excitat. Plurimis in morbis, ut & in Calculo, Nephritide atque Hydrope incipiente obtinet: pulvis ad drachmam unam, una vero cum parum Anisi, vel Cremoris tartari promptius, & lenius agere perhibetur. *Amœn. Acad. 7. p. 300.*

DROSERA ROTUNDIFOLIA: scapis radicatis; foliis orbiculatis.

Tribus Paracelsitica hanc plantam maximi fecit; cum humorem, qui ex ejus folliculis semper exsudat, pro rore habuerint, & nescio quas vires astrales illi inesse somniaverint: Phthificis eam maxime commendarunt: *SPIELMANNUS*, *DODONÆUS*, & *C. BARTHOLINUS* testantur recentem, cutem in vesiculas elevare. *DALE* de viribus hujus plantæ, inquit,

106 PENTANDRIA PENTAGYNIA.

inter Botanicos non convenire; alios tamen nec sine ratione, quoniam caustica est, usum ejus internum vetare. Viscus foliorum, Serpiginini, & Ophthalmiæ tempore verno, inungitur. *Amæn. Acad. 7. p. 491.* GUERIN *loc. cit.* refert maculam plantæ huic a CORDO, DODONÆO, BORRICHIO affricatam, SIEGESBECKIUM egregie absterfisse.

Plantam hanc pabulum emortuale ovibus esse, BORRICHIVS asseverat; noxia vero planta hæc ovibus esse dicitur, ob certam vermium speciem radici ejus adhærentium. Folia sicca tingunt liquores, quibus infunduntur colore flammeo. *Onom. Botan.*

HEXANDRIA

MONOGYNIA.

LEUCOJUM VERNUM: spatha uniflora; stylo clavato.

Internæ assumpta radix Vomitus excitat VALENTINI testimonio; externe emollit, discutit.

Flores vero incocti olim in Pleuritide applicabantur. *Onom. Botan.*

NARCISSUS PSEUDO-NARCISSUS spatha uniflora; nectario campanulato, erecto crispo, æquante petala ovata.

Radix hujus officinalis cocta, sive estur, sive bibitur, vomitoria est. DIOSC. DALE.

Un-